

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010

Bc. Martina Fišerová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Rozvojový potenciál cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko

Bc. Martina Fišerová

Diplomová práce
2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina FIŠEROVÁ**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Rozvojový potenciál cestovního ruchu na Orlicko-Třebovsku**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Teoretická expozice, definování základních pojmů (cestovní ruch, regionální rozvoj)
- 2) Význam cestovního ruchu v regionálním rozvoji
- 3) Charakteristika regionu z hlediska cestovního ruchu
- 4) Možnosti rozvoje cestovního ruchu v regionu

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

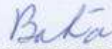
Seznam odborné literatury:

- FORET, Miroslav, FORETOVÁ, Věra. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. 1.vydání. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0207-x
HORÁK, Jaroslav, UMLAUF, Lubomír, STAŇKOVÁ, Jana, ČUHANIČ, Petr. Region Orlicko-Třebovsko na přelomu tisíciletí. 1.vydání.Grafické studio KAZI, 2002. ISBN 80-238-9848-5
LACINA, Karel. Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni. 1.vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7194-974-9
Region Orlicko-Třebovsko [online]. 2001-2009, [citace 30.5. 2009]. Dostupné z <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>
Aktivní turistika [online]. 2006 [citace 3.6. 2009]. Dostupné z <<http://www.aktivni-turistika.cz/>>

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 22. června 2009
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. srpna 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně

V Pardubicích dne 30.6. 2010

Martina Fišerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. Ing.arch. Vladimíře Šilhánkové,Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce.

SOUHRN

Tato diplomová práce se zabývá potenciálem cestovního ruchu ve vybraném regionu Orlicko-Třebovsko. První část se zaměřuje na teoretické aspekty cestovního ruchu, kde jsou charakterizovány pojmy, jako je cestovní ruch, předpoklady, cestovního ruchu. Jsou zde vymezeny formy, druhy, základní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu.

Cílem této diplomové práce je zjistit význam a přínosy odvětví cestovního ruchu pro regiony, a identifikovat základní podmínky rozvoje cestovního ruchu.

Práce se zaměřuje na prozkoumání aktuálního stavu cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko. Zhodnocuje potenciál cestovního ruchu v tomto regionu a jsou zde předložena možná doporučení pro jeho další rozvoj.

KLÍČOVÁ SLOVA

Cestovní ruch, region, regionální rozvoj, potenciál cestovního ruchu, Orlicko-Třebovsko, rozvoj cestovního ruchu, mikroregion,

TITLE

Development tourism potential in region Orlicko-Třebovsko

ABSTRACT

This diplom thesis deals with tourism potential in select region Orlicko-Třebovsko. The first part targets on theoretical aspect of tourism, where are described conceptions like this tourism, presumptions of tourism. Forms, kinds and basic conditions are allocated here.

Aim of this diplom thesis is find out meaning and issues of branch tourism for regions and identify basic conditions development of tourism.

Thesis focus on exploration actual opsiuria of tourism in region Orlicko-Třebovsko. It assess tourism potential in this region and possible recommendation for its next development are proposed here.

KEYWORDS

Tourism, Regional development, region, Orlicko-Třebovsko, tourism potential, tourism development, mikroregion

OBSAH

ÚVOD.....	9
1. Teoretická expozice, definování základních pojmů	11
1.1. Definice regionu	11
1.1.1. Prvky a vlastnosti regionu	11
1.1.2. Diferenciace regionů	12
1.2. Cestovní ruch.....	12
1.2.1. Typologie cestovního ruchu	14
1.2.2. Alternativní formy cestovního ruchu	16
1.2.3. Základní podmínky rozvoje cestovního ruchu	17
1.2.4. Tvrdý a měkký turismus.....	17
1.2.5. Předpoklady cestovního ruchu	18
2. Význam cestovního ruchu pro rozvoj regionů	20
2.1. Regionální politika	20
2.1.1. Základní cíle regionální politiky	21
2.1.2. Hlavní nástroje regionální politiky České republiky využitelné v oblasti cestovního ruchu	22
2.2. Cestovní ruch v regionech.....	22
2.2.1. Postavení cestovního ruchu v regionu.....	23
2.2.2. Přínosy cestovního ruchu pro region.....	24
2.2.3. Negativní dopady rozvoje cestovního ruchu v regionu.....	25
2.2.4. Ekonomické činitele cestovního ruchu	25
2.3. Organizace cestovního ruchu v regionu	27
2.3.1. Charakter organizace cestovního ruchu v regionu	29
2.3.2. Role organizace cestovního ruchu regionu	30
2.4. Strategie rozvoje cestovního ruchu ČR 2007-2013.....	31
2.4.1. Hlavní cíle strategie.....	32
2.4.2. Podpora EU v rozvoji cestovního ruchu v letech 2007-2013.....	33
2.5. Závěr teoretické části	37
3. Charakteristika regionu z hlediska cestovního ruchu.....	39
3.1. Region Orlicko-Třebovsko.....	39
3.1.1. Vznik a vývoj regionu	39
3.1.2. Lokalizační předpoklady regionu Orlicko-Třebovsko	41
3.1.3. Realizační předpoklady regionu Orlicko-Třebovsko	42
3.1.4. Atraktivity v regionu Orlicko-Třebovsko	46
4. Možnosti rozvoje cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko	51
4.1. SWOT analýza cestovního ruchu na Orlicko-Třebovsku	52
4.2. Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko	53
4.3. Vybrané projekty pro rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko	55
4.3.1. Cyklokomunikace údolím řek Tiché Orlice a Třebovky.....	55
4.3.2. Monitoring na cyklostezkách	57
4.3.3. Areál aktivní turistiky – vodácké tábořiště Cakle	60
4.3.4. Ski areál Peklák	61
4.3.5. Ski areál Přívrat	62
4.4. Vyhodnocení stavu cestovního ruchu v Orlicko-Třebovském regionu.....	62

5. Návrhy a doporučení pro rozvoj cestovního ruchu v Orlicko-Třebovském regionu.....	64
6. Závěr práce	68
Použitá literatura.....	70
Seznam tabulek:	73
Seznam grafů:.....	73
Seznam obrázků:	73
Seznam příloh.....	74
Seznam použitých zkratk.....	75

ÚVOD

Cestovní ruch lze nepochybně zařadit mezi významné odvětví národního hospodářství České republiky, které má důležitý ekonomický přínos jak pro celou Českou republiku, tak rovněž pro regiony, města a obce.

Je zřejmé, že cestovní ruch je významným faktorem rozvoje regionů, včetně těch, které jsou hospodářsky a sociálně slabé. Cestovní ruch má bezpochyby významné dopady na regionální rozvoj, trh práce, malé a střední podnikání, obchod, kulturu, dopravu, životní prostředí a infrastrukturu.

Pro mnoho regionů či mikroregionů je cestovní ruch zdrojem příjmů místních obyvatel a může být i jediným hospodářským činitelem v území. Mnoho regionů disponuje z pohledu cestovního ruchu nezanedbatelným a ne zcela využívaným přírodním, kulturně-historickým a lidským potenciálem. Cestovní ruch svými dopady ovlivňuje ekonomické výsledky mnoha odvětví, které jsou s cestovním ruchem spjaty. Jedná se o prodej služeb a zboží turistům. Cestovní ruch rovněž zasahuje do kulturního a společenského života regionu a má velký význam pro jeho rozvoj.

Rozvoj cestovního ruchu závisí na zdrojích uvnitř daného území, jeho kulturních a přírodních hodnotách, zahrnuje v sobě mnoho pozitivních efektů, které se v daném území projevují. Projevem podpory cestovního ruchu a následné zvyšující se atraktivnosti regionu pro cestovní ruch je zvýšená intenzita návštěvnosti, která má nezanedbatelný přínos pro podnikatelskou činnost a je spojena s vytvářením nových pracovních míst.

Aby přírodní a kulturní potenciál oblasti byl dostatečně využíván, musí v dané oblasti působit jistá infrastruktura cestovního ruchu, bez které nelze cestovní ruch realizovat a tuto infrastrukturu v území neustále doplňovat. Jedná se zejména o vybudování parkovišť, sociálního zázemí, modernizaci současných a výstavbu nových ubytovacích kapacit, hřišť, sítí pro pěší a cyklisty a zařízení pro různá sportovní či kulturní vyžití, dostatečné ubytovací a stravovací kapacity a zařízení, přiměřená infrastruktura – což zahrnuje přístupové komunikace pro osobní automobily, síť cest pro pěší a cyklisty apod.

Nárůst a oblíbenost cestování způsobuje, že nároky návštěvníků na určité vybavení, doplňkové služby související s turistickým ruchem v turistických regionech pro různé formy cestovního ruchu se zvyšují. Jednotlivé druhy a formy cestovního ruchu vyžadují specifické požadavky na danou oblast a jsou proto omezovány a ovlivňovány územním potenciálem daného území.

Cílem této diplomové práce je zjistit význam a přínosy odvětví cestovního ruchu pro regiony, a identifikovat základní podmínky rozvoje cestovního ruchu.

V praktické části se zaměřím na prozkoumání aktuálního stavu cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko. Zhodnocuji potenciál cestovního ruchu v tomto regionu a navrhuji možná doporučení pro další rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko.

Region Orlicko-Třebovsko se nachází v Pardubickém kraji, v povodí řek Tiché Orlice a Třebovky. V tomto regionu býval významný textilní a strojírenský průmysl. S úpadkem těchto průmyslových odvětví, se musel region začít ubírat jiným směrem. A to k rozvoji cestovního ruchu. To představuje jednu z možností, jak tento region oživit. Samozřejmě nelze cestovní ruch v tomto regionu považovat za polarizující odvětví, ale spíše za neutrální, pomalu se rozvíjející.

Aktivní rekreace a cestovní ruch představují pro mikroregion Orlicko-Třebovsko významný potenciál. Vzhledem k poloze mikroregionu v blízkosti Orlických hor a čisté a krásné nedotčené přírodě, jsou zde předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, cyklo a poznávací turistiky během celého roku.

1. Teoretická expozice, definování základních pojmů

1.1. Definice regionu

Definice regionu, která by byla přijatelná pro všechny se hledá velmi dlouho a v podstatě neexistuje její zcela všeobecně uznávaná verze. Existují různé pohledy na vymezení pojmu region.

Podle ŠILHÁNKOVÉ (2007) můžeme definovat region jako: „Účelově (často abstraktně) vymezené území, jehož hranice jsou dány významnými funkčními vazbami (zejména v případě městského regionu) anebo společnými charakteristikami fyzikálními, přírodními, klimatickými, ekonomicko-sociálními, etnickými, jazykovými atd.“

Vymezení regionu dle LACINY (2007) je toto: „V nejobecnějším pojetí považujeme za region jakýkoliv územní celek, který je podle jednoho či více znaků (kritérií) vyčlenitelný z širšího území, jenž je pomocí těchto znaků vymezován pro konkrétní účel (ekonomické zájmy, vytváření informačních systémů, administrace), či jemuž v uspořádání území přísluší konkrétní funkce. V tomto smyslu se region uplatní i jako alternativa k termínům lokalita, okrsek a dalším, označujícím v zásadě již dále nedělené územní jednotky.“

Dále můžeme definovat pojem region jako „komplex, vznikající regionální diferenciací krajinné sféry.“

Na regiony dle ŠILHÁNKOVÉ (2007) lze nahlížet ze dvou základních pohledů, a to z pohledu fyzickogeografického a z pohledu sociálněgeografického. Mezi fyzickogeografické faktory regionu patří poloha, velikost pohoří, toky řek, klimatické podmínky, reliéf apod. Mezi sociálněgeografické faktory lze zařadit hospodářskou strukturu, rozmístění výroby a spotřeby, rozmístění obyvatelstva, jazykové, kulturní a sociální rozvrstvení obyvatelstva apod.

1.1.1. Prvky a vlastnosti regionu¹

Každý region je vymezen ze tří základních prvků:

- ❖ Jádru – je místo v území, které je základem dalšího strukturálního vývoje sídla resp. systému osídlení v daném místě.
- ❖ Zázemí – území, které přiléhá k centru a má s ním různě intenzivní vztahy a vazby
- ❖ Hranice – přírodní, historické a administrativní

¹ Zpracováno dle: ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4, s. 9-12

Region se vyznačuje několika základními vlastnostmi. Mezi nejčastější vlastnosti regionu patří:

- ❖ Poloha- je dána exponovaností jeho jádra. Uvažujeme zde vzdálenost a návaznost dílčích jednotek vůči hlavním centrům osídlení, hlavním komunikačním atd., ale také velikost a významnost těchto jednotek samotných a intenzita osídlení v jejich nejbližším okolí.
- ❖ Struktura - je dána poměrem jádra a zázemí, je definována jako „způsob a intenzita rozmístění základních sídelních jednotek v daném území.“
- ❖ Integrace

1.1.2. Diferenciace regionů²

Regiony lze rozdělit následovně:

- ❖ Mikroregiony
- ❖ Mezuregiony (státní útvary)
- ❖ Makroregiony (nadstátní útvary – např. EU)

Řádovost (hierarchie) regionů:

- ❖ mikroregiony (1. a 2. stupně) - celky s relativně uzavřenými regionálními procesy, 1. stupně = obvodního významu – 151 středisek, 2. stupně = okresy do 31.12.2002 – 64 středisek
- ❖ mezoregiony (1. a 2. stupně) - územně rozsáhlé jednotky 1. stupně = 11 mezoregionů s 12 středisky 2. stupně = 3 nejsilnější jednotky – Praha, Brno, Ostrava
- ❖ makroregiony - celá ČR; 1 středisko Praha
- ❖ subregiony - nekomplexní územní celky, nejsou uzavřeny, nejdůležitější a nejčastější potřeby obyvatel – vztahy mezi bydlištěm, pracovištěm a základními službami

1.2. Cestovní ruch

Podstatou cestovního ruchu je poskytování různých služeb účastníkům cestovního ruchu, kde tyto služby mají osobní charakter, slouží k bezprostřednímu uspokojování potřeb, zájmů a zálib turistů.

² Zpracováno dle: Zpracováno dle: ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4, s. 13-15

Vymezení samotného pojmu „cestovní ruch“ není jednoduché, jelikož bývá používán v nejrůznějších souvislostech. Lze jím označit pohyb osob, odvětví národního hospodářství, ale také služby poskytované účastníkům cestovního ruchu.

Definicí cestovního ruchu existuje několik. Široká řada možností definování je spjata s mnohooborovostí výkladu pojmu. Všeobecně uznávanou definicí by ovšem měla být definice, která byla stanovena na Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu v kanadské Ottawě v roce 1991³ uspořádané Světovou organizací cestovního ruchu WTO⁴ a zahrnuje v sobě jak místní, časové i motivační vymezení cestovního ruchu. Formulace definice cestovního ruchu dle WTO je tato: „ *Cestovní ruch znamená dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, ne déle než 1 rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi*“⁵

Z cestovního ruchu jsou tedy vyloučeny pravidelné cesty do zahraničí, cesty v rámci místa trvalého bydliště, dočasné přistěhování za prací, dlouhodobé migrace.

Dle FORETA a FORETOVÉ (2001) lze definovat cestovní ruch takto:“ Za cestovní ruch se považuje činnost osoby, cestující na přechodnou dobu (u mezinárodního cestovního ruchu max. 1 rok, u domácího 6 měsíců) do místa mimo trvalého bydliště, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávat výdělečnou činnost v navštíveném místě (trvalý i přechodný pracovní poměr). Může se však jednat o služební, obchodní i jinak pracovně motivovanou cestu, jejíž zdroj úhrady vyplývá z pracovního poměru u zaměstnavatele v místě bydliště nebo v místě sídla firmy. Pro toto pojetí je podstatné, že se jedná o změnu místa, dočasnost pobytu a o nevýdělečnou činnost navštíveném.“⁶

Všeobecnými rysy cestovního ruchu jsou dle FRANCOVÉ (2003) :

- změna místa
- dočasnost pobytu
- nevýdělečná činnost v navštívené zemi

³ International Conference on Travel and Tourism Statistic. Conference Resolutions WTO, Ottawa, 1991.

⁴ WTO - World Tourism Organization.

⁵ Ptejte se knihovny [online]. 2004-2010, [citace 20.2. 2010]. Dostupné na WWW: <www.ptejteseknihovny.cz/uloziste/aba001/cestovni-ruch-1>

⁶ FORET, Miroslav, FORETOVÁ, Věra. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*.1.vydání.Praha: Grada Publishing, 2001. 178 s. ISBN 80-247-0207-x. s.16

1.2.1. Typologie cestovního ruchu

❖ **Formy CR** – zkoumá motivy účasti lidí na cestovním ruchu, mezi formy cestovního ruchu se řadí:⁷

- 1) Rekreační cestovní ruch
- 2) Kulturně-poznávací cestovní ruch
- 3) Kongresový cestovní ruch
- 4) Incentivní cestovní ruch
- 5) Náboženský cestovní ruch
- 6) Zdravotně orientovaný cestovní ruch
- 7) Sportovně zaměřený cestovní ruch
- 8) Venkovský cestovní ruch

Rekreační cestovní ruch – lze ho chápat jako uskutečňování odpočinkových aktivit ve volném čase. Kromě pasivního odpočinku a obnovování fyzických a duševních sil člověka bývají jeho aktivity spojeny s aktivním pobytem v přírodě, sportem a s pěstováním individuálních zálib.

Kulturně-poznávací cestovní ruch – účastníci této formy cestovního ruchu jsou motivováni možnostmi poznávat kulturní dědictví, zvyky a tradice jimi navštěvovaných zemí a jejich regionů, včetně jejich obyvatel. Podstatu tvoří navštěvování a seznamování se sakrálními i světskými stavebními památkami, uměleckými díly, přírodními zajímavostmi apod.

Kongresový cestovní ruch – specializovaná forma cestovního ruchu, hlavním motivem účastníků kongresů je vzájemné předávání nových poznatků, navazování obchodních kontaktů a hledání řešení různých problémů. Klasickými produkty kongresové turistiky jsou kongres, konference, sympozium, kolokvium a seminář.

Incentivní cestovní ruch – termín „incentiva“ lze chápat jako „nástroj použitý s cílem kladně motivovat subjekty podílející se na hospodářském prospěchu organizace“. Především manažeři velkých podniků využívají incentivní cesty k motivaci svých zaměstnanců a k jejich stimulaci k podávání vyššího pracovního výkonu. Nejčastější forma incentivního cestovního ruchu je pobyt zaměstnanců v určité zemi placený organizací za odměnu nebo v souvislosti se snahami o posilování sounáležitosti perspektivních zaměstnanců s organizací, v níž pracují. Zdravotně orientovaný cestovní ruch – je zaměřen na zdravotní péči či na rekonvalescenci. Velmi často bývá spojen s pobytem v lázních nebo v jiných léčebných zařízeních.

⁷ Zpracováno dle: LACINA, Karel. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 70 s. ISBN 978-80-7194-974-9, s. 17-19.

Sportovně zaměřený cestovní ruch – do této formy cestovního ruchu lze zařadit horskou turistiku, cykloturistiku, pěší turistiku, ale i pasivní účast diváků na sportovních akcích.

Náboženský cestovní ruch – Cílem specifického náboženského cestovního ruchu je návštěva poutních a posvátných míst (např. Tatiny, Lurd, Jeruzalému, Vatikánu, Mekky), ale i dalších církevních památek a různých náboženských míst a událostí.

❖ **Druhy CR** – berou v úvahu způsob realizace cestovního ruchu⁸

Podle místa realizace

- domácí cestovní ruch - Aktéry domácího cestovního ruchu jsou rezidenti, kteří jako návštěvníci z jiného regionu cestují pouze uvnitř druhé konkrétní oblasti, nepřekračují hranici své země
 - zahraniční cestovní ruch
- a) výjezdový – outgoing, pasivní, aktéry jsou rezidenti jako návštěvníci, kteří vycestovávají do jiné země, než je země domácí.
- b) tranzitní
- c) příjezdový – incoming, aktivní, účastníky jsou obyvatelé jiných zemí cestující jako návštěvníci do dané země.

Podle délky trvání

- krátkodobý – pobyt do 3 dnů (max. 2 noci) mimo místo obvyklého bydliště
- dlouhodobý - pobyt delší než 3 dny, nikoliv však delší než 6 měsíců

Podle rozložení během roku

- celoroční
- sezónní (letní, zimní)

Podle způsobu organizace

- organizovaný
- neorganizovaný

Podle příslušnosti účastníků ke skupině

- individuální
- skupinový

Podle způsobu financování

- komerční (volný)
- sociální (vázaný)

⁸ VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., HOLEŠINSKÁ, A., METELKOVÁ, P. *Základy cestovního ruchu*. 1. vydání. Brno : ESF MU, 2006. 121 + 13 s. ISBN 80-210-4167-6, s. 22-25.

1.2.2. Alternativní formy cestovního ruchu⁹

V posledních letech se zvýšil zájem o nové alternativní formy cestovního ruchu jako je např. cykloturistika, venkovská turistika, ekoturistika, putování podél tématických tras s nabídkou historických, kulturních, technických a přírodních památek. Mezi alternativní formy cestovního ruchu lze podle Enviport zařadit:

1. Venkovský cestovní ruch – aktivity v rámci venkovského turismu probíhají v souladu s přírodou, krajinou a venkovským prostředím. Současně je využíván společenský, kulturní a materiální prostor venkova.
2. Agroturistika – je spojená se zemědělskými usedlostmi a farmami. Jedná se o aktivní způsob dovolen, kdy se nabízí možnost výpomoci s prací na farmě a se zvířaty.
3. Ekoagroturismus (ekoagroturistika) – jedná se o agroturistiku provozovanou na ekologických farmách
4. Ekoturismus (ekoturistika) – jedná se o formu cestovního ruchu, která je provozovaná s maximální ohleduplností k životnímu prostředí a klade si taky za cíl vzdělávání návštěvníků v oblasti udržitelného rozvoje.
5. Trvale udržitelný turismus (TUT) – tento typ turismu respektuje kulturu, způsob života a socio-ekonomické struktury místních obyvatel, vytváří rovnováhu mezi produkcí a spotřebou a bere ohled na životní prostředí a přitom nesnižuje ekonomické zisky. Kombinuje ochranu životního prostředí s ekonomickým rozvojem.
6. Geoturismus – tento typ turismu byl poprvé definován National Geographic jako „turismus, který udržuje geografický charakter dané turistické oblasti a podporuje její životní prostředí, dědictví, estetiku, kulturu a prosperitu místních obyvatel.“
7. Komunitní cestovní ruch – druh cestovního ruchu, jež se odvíjí od aktivit místních obyvatel, tradic, zvyků, kultury, místních řemesel a jeho realizace vychází z místní ekonomické struktury a infrastruktury.

Cestovní ruch může napomáhat takovému rozvoji, který stabilizuje ráz a funkce krajiny, posiluje kulturní identitu i sociální vazby místní komunity a má pozitivní vliv na místní ekonomiky

⁹ Zpracováno dle: *Enviport* [online]. 2007 [citace 1.3. 2010]. Dostupné na WWW: <www.enviport.cz/udrzitelny-turismus-a-jeho-20540.aspx>

1.2.3. Základní podmínky rozvoje cestovního ruchu

Existenci, rozvoj, směry růstu, fungování nebo stagnaci cestovního ruchu ovlivňuje dle FRANCOVÉ (2003) dodržení těchto podmínek:

a) Ekonomické

- rozvoj výrobních sil, životní úroveň, výše příjmů, úroveň cen

b) Politické a bezpečnostní

- mírové podmínky života, žádné války a konflikty, neexistence hrozby terorismu, bezpečí

c) Ekologické

- příznivé přírodní a životní prostředí, čisté ovzduší, příznivé klima, atraktivní rekreační prostor, přírodní krásy

d) Demografické

- stav a složení obyvatelstva, věkové a rodinné složení

e) Personální zabezpečení

- dostatečný počet personálu s odpovídající kvalifikací

d) Organizační

- infrastruktura, ubytovací kapacity, stravovací zařízení, doprava, sportovně-rekreační zařízení

- cestovní kanceláře, organizace cestovního ruchu, obchody, směnárny, půjčovny, ostatní nezbytné služby, komunikace

1.2.4. Tvrdý a měkký turismus

Dle FRANCOVÉ (2003) turismus představuje aktivní formu účasti na cestovním ruchu využívající možnosti pobytu v přírodě a může být spojena s jednoduchými formami ubytování a stravování (vlastní stan, vlastní jídlo)

Velmi často je zmiňován „tvrdý“ a „měkký“ turismus. Dle LACINY (2007) Tzv. „měkký turismus“ je výsledkem rostoucí ochoty lidí zřít se části výhod civilizace ve prospěch přírody a obyvatel hostitelských zemí. Pro rozvoj tohoto druhu turismu je podstatné, aby jeho aktéři byli ochotni trávit dovolené v co možná nejpůvodnějším přírodním prostředí. Tato forma turismu bere ohled na minimalizaci dopadů na místní komunitu a životní prostředí.

Za myšlenkou „měkkého turismu“ stojí futurolog Robert Jung, který vytvořil přehled charakterizující specifické rysy obou typů turistiky následovně:

Tabulka 1 Charakteristické rysy „měkkého“ a „tvrdého“ turismu

Tvrký turismus	Měkký turismus
Masová turistika	Individuální, rodinné cesty, cesty s malou skupinou přátel
Rychlé dopravní prostředky	Přiměřené a pomalé dopravní prostředky
Cestování na velkou vzdálenost	Cestování na blízkou vzdálenost
Pevný program	Spontánní rozhodnutí podle situace
Řízení zvenku (cestovní kanceláře)	Řízení zevnitř
Importovaný styl života	Styl života blízký tradičnímu životu dané země
Bez znalosti domácího jazyka	Se znalostí domácího jazyka
Pocit převahy	Radost z učení se od místních obyvatel
Nákupy, „shopping“	Záměr přivést dárky hostitelům
Hlasitý	Tichý
Povrchní znalosti	Hlubší vnímavost

Zdroj: LACINA, Karel. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 70s. ISBN 978-80-7194-974-9, s.16.

1.2.5. Předpoklady cestovního ruchu

Faktory rozvoje a rozmístění cestovního ruchu dělíme z geografického a ekonomického hlediska na:¹⁰

- ❖ lokalizační faktory - přírodní podmínky, kulturně-historické podmínky,
- ❖ selektivní faktory - administrativní, demografické, urbanizační, sociologické, ekologické, personální, politické
- ❖ realizační faktory - materiálně-technická základna, dopravní předpoklady.

Lokalizační faktory

Lokalizační faktory dle KIRÁL'OVÉ (2003) rozdělujeme na přírodní a společenské. Sahrávají důležitou roli při samotné realizaci cestovního ruchu. Představují soubor podmínek, které jsou významným vnějším motivačním činitelem a předurčují funkční využití konkrétní oblasti na základě přírodních možností, kvality a povaze společenských podmínek a atraktivit.

Kulturně-historický potenciál destinace tvoří uměle vytvořené složky, které zahrnují takové atraktivity cestovního ruchu, které svou hodnotou přitahují určitý okruh návštěvníků. Jednotlivé komponenty ovlivňují lokalizaci cestovního ruchu společně, pouze výjimečně působí samostatně. Ve vztahu k cestovnímu ruchu mají však lokalizační faktory svým

¹⁰ VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., HOLEŠINSKÁ, A., METELKOVÁ, P. *Základy cestovního ruchu*. 1. vydání. Brno : ESF MU, 2006. 121 + 13 s. ISBN 80-210-4167-6, s. 39.

způsobem druhotný význam. Poskytují jen určité možnosti, o jejichž využití rozhodují z hlediska cestovního ruchu selektivní a realizační podmínky.

Mezi přírodní faktory řadíme klima (podnebí), hydrologické poměry, reliéf a morfologické poměry, geologické poměry, fauna a flora. Uplatňují se zejména v plošně rozsáhlých areálech, mají stacionární charakter, čímž vytvářejí předpoklad pro regionalizaci cestovního ruchu.¹¹

Společenské podmínky a atraktivity mají většinou charakter stálých objektů (hrady, zámky, divadla) nebo jednorázových akcí (festivaly, koncerty, náboženské slavnosti), z toho vyplývá, že většinou jde o bodové objekty s konkrétní vazbou na obyvatelstvo – kde je velká hustota obyvatel, tam je i více atraktivních staveb nebo událostí.

Do skupiny společenských atraktivit lze zahrnout:

- Kulturní historické památky
- Kulturní zařízení – muzea, galerie, knihovny, divadla, hudební sály atd.
- Kulturní akce – hudební festivaly, taneční a divadelní festivaly, filmové festivaly atd.
- Sportovní akce
- Jiné akce

Selektivní předpoklady

Selektivní předpoklady dle KIRAL'OVÉ (2003) jsou do určité míry protikladem lokalizačních. Selektivní faktory zvláště stimulují vznik cestovního ruchu a ovlivňují kvantitativní a kvalitativní parametry účasti obyvatelstva. Demografická struktura obyvatelstva výrazně determinuje rekreační nároky a preference a stává se tak velmi důležitým vstupním údajem například pro vypracování marketingových studií. Základním diferenciacním faktorem je pak urbanizace, která vyčleňuje městské obyvatelstvo od venkovského, které se často vyznačuje poněkud odlišnými nároky na cestovní ruch. Klíčové ekonomické vlivy pak ve výsledku spoluurčují celkovou úroveň poptávky, která je závislá jak na dosažené životní úrovni populace, tak na objemu fondu volného času. Rozhodnutí obyvatel k účasti na cestovním ruchu mohou významně ovlivnit propagace, reklama, mezinárodní vztahy nebo vnitropolitická situace dané destinace.

¹²Selektivní faktory se dělí na objektivní (např. vnitropolitická situace, ekonomické předpoklady, demografické skutečnosti, kvalita životního prostředí atd..) a na subjektivní.

¹¹ Zpracováno dle: Fakulta aplikovaných věd [online]. [citace 15.5. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>>

¹² Zpracováno dle: Zpracováno dle: Fakulta aplikovaných věd [online]. [citace 15.5. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>>

Do skupiny objektivních faktorů řadíme:

- Politické faktory
- Dosažená životní úroveň a objem fondu volného času
- Urbanizace
- Životní prostředí
- Demografická struktura

Do skupiny subjektivních selektivních faktorů patří řada psychologických pohnutek, kterými je ovlivňováno rozhodování jednotlivce nebo skupiny obyvatel k účasti na cestovním ruchu a k výběru lokality pro cestovní ruch. Velkou roli zde hraje reklama, propagace, zkušenost apod.

Realizační předpoklady

Uskutečňování cestovního ruchu dle VYSTOUPILA a kol.(2006) se děje prostřednictvím realizačních předpokladů, které přeměňují potenciál v podobě lokalizačních a selektivních faktorů v realitu. Tyto vztahy se mohou dít například prostřednictvím komunikačních předpokladů a materiálně-technické základny cestovního ruchu.

Mezi materiálně-technická zařízení lze dle VYSTOUPILA a kol.(2006) zahrnout ubytovací a stravovací (např. restaurace, kavárny, jídelny apod.), sportovní, sportovně-rekreační, zábavní zařízení (např. bazény, sjezdovky, hřiště, tenisové a volejbalové kurty apod.) a dopravní zařízení s výraznou rekreační funkcí (vleky, lanovky apod.). Patří sem i zařízení, které podporují a organizují rozvoj cestovního ruchu (cestovní kanceláře, informační kanceláře apod.). Kvalita a hustota komunikačních sítí jsou pak základním předpokladem prostorové realizace a rozvoje cestovního ruchu.

2. Význam cestovního ruchu pro rozvoj regionů

2.1. Regionální politika

V rozvoji cestovního ruchu regionů, mikroregionů hraje regionální politika nezastupitelnou a význačnou roli. V rámci regionální politiky jsou vytvářeny projekty a strategie na rozvoj cestovního ruchu. Turistické aktivity, které jsou rozvíjeny zvláště na úrovni regionů, mikroregionů a municipalit se v rámci jednotlivých zemí liší dosti podstatnou měrou. Strategie vypracováváné pro oblast turistického ruchu jsou tvořeny v souladu se širěji koncipovanými strategiemi regionů- v některých zemích i se strategiemi

mikroregionů. Dnešní pojetí regionů a regionální politiky je důležité pro formování projektů v oblasti turistických aktivit.¹³

Regionální politiku dle ŠILHÁNKOVÉ (2007) lze chápat jako soubor opatření a nástrojů, pomocí nichž má docházet ke zmírňování nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů. Regionální politika je koncepční a výkonná činnost státu a jeho regionálních orgánů zaměřená na vyrovnaný rozvoj všech regionů a na předcházení či zmírňování negativních dopadů územně-nerovnoměrného rozvoje.

Zvýšení prosperity dle LACINY (2007) zaostávajících regionů lze považovat za jeden z důvodů formování pojetí a rozvoje regionální politiky (v kontextu regionální politiky jsou vytvářeny strategie pro rozvoj cestovního ruchu). Rozvoj regionální politiky může být odůvodněn snahou zvyšovat ekonomickou výkonnost a také sociálními a politickými důvody.

2.1.1. Základní cíle regionální politiky¹⁴

Mezi cíle regionální politiky lze zahrnout efektivní a vyvážený rozvoj všech částí státu a aktivace jejich nedostatečně využívaného potenciálu – zvláště pokud se jedná o hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel, možnost pracovních příležitostí, zvyšování kvalifikace a vzdělávání, dostupnost nejdůležitějších služeb.

Aby docházelo k uskutečňování regionální politiky musí nositelé této politiky zajistit plnění tří základních předpokladů:

- existence programů (strategií) regionálního rozvoje ve formě tzv. programových dokumentů, které specifikují priority, cíle a opatření k jejich dosažení,
- zajistit zdroje na realizaci programů a strategií (finančních, technických a lidských)
- vytvoření institucionálního rámce pro přípravu programových dokumentů, realizaci programů a projektů

Regionální politika se zaměřuje na podporu rozvoje předem vymezených regionů a na koordinaci aktivit ústředních orgánů, které mají značný regionální dopad do území, které se dotýká celého území státu a regionů.

¹³ Zpracováno dle: LACINA, Karel. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 70s. ISBN 978-80-7194-974-9, s.26.

¹⁴ Zpracováno dle: ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 129s. ISBN 978-80-7395-019-4

Priority regionální politiky

Mezi priority regionální politiky lze zahrnout:

- Celkový hospodářský rozvoj ústí mimo jiné ve zlepšování životních podmínek obyvatel,
- Růst počtu pracovních míst,
- Zvyšování kvalifikace občanů,
- Dostupnost nejdůležitějších služeb – a to při respektování místních zvláštností, přírodních hodnot území a požadavků tvorby a ochrany životního prostředí.

Regionální politika se zabývá problematikou regionálního rozvoje, definuje cíle, nástroje a podmínky zajišťující rozvoj konkrétního regionu, souborů regionů situovaných na území jednoho státu.

2.1.2. Hlavní nástroje regionální politiky České republiky využitelné v oblasti cestovního ruchu

LACINA (2007) řadí mezi nástroje regionální politiky, které jsou využitelné v oblasti cestovního ruchu tyto aspekty:¹⁵

- Poskytování státních záruk za bankovní úvěry
- Poskytování úvěrů se zvýhodněnou úvěrovou sazbou a dobou splatnosti
- Plné nebo částečné úhrady úroků z bankovních úvěrů
- Poskytování dotací a půjček právnickým osobám (především obcím)
- Prémie za vytváření pracovních míst v obchodních organizacích a v dalších právnických osobách
- Poskytování návratných finančních výpomocí

2.2. Cestovní ruch v regionech¹⁶

Rozvoj cestovního ruchu v regionech závisí na existenci vhodného potenciálu, který má výrazný teritoriální aspekt a je vázán na krajinný systém. Přírodní i antropogenní (vytvořený lidskou činností) potenciál, který vyjadřuje způsobilost územního celku vytvořit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, je rozmístěn nerovnoměrně a kvalitativně různorodě, přičemž se obvykle liší i v rámci velkých územních celků. V České republice je od roku 1999

¹⁵ LACINA, Karel. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. 1. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 70s. ISBN 978-80-7194-974-9, s. 65.

¹⁶ Zpracováno dle: *CzechTourism: Vytváření organizací ČR v turistických regionech* [online]. 2005-2010, [citace 5.3. 2010]. Dostupné na WWW: www.czechtourism.cz/pro-odborniky/organizace-cestovniho-ruchu/, s. 2-4.

rozčleněn turistický potenciál na turistické regiony a následně byly tyto regiony rozčleněny na menší území – turistické oblasti.

Podle D. Buhalise je pro region cestovního ruchu charakteristických šest znaků:

- 1) přitažlivost – základní nabídka cestovního ruchu, která množstvím, kvalitou a atraktivitou vyvolává návštěvnost (přírodní, kulturně-historický potenciál)
- 2) přípustnost služeb – všeobecná infrastruktura, která umožňuje přístup do regionu, pohyb za atraktivitami regionu, patří sem i zdravotnické, bankovní, poštovní služby.
- 3) komfort – možnosti cestovního ruchu, které umožňují pobyt v regionu a využití jejich atraktivit (ubytovací, hostinská, sportovně-rekreační, kulturně-společenská a jiná zařízení)
- 4) turistické produkty – připravené produktové balíčky
- 5) aktivity – rozmanité aktivity.

Nabídku cestovního ruchu je možné rozdělit na primární a sekundární. Komponenty primární nabídky cestovního ruchu jsou utvářejícími podmínkami pro uspokojení potřeb a požadavků návštěvníků regionu, struktura, rozmístění a úroveň. Sekundární nabídka cestovního ruchu je určujícím faktorem využitelnosti regionu pro aktivity cestovního ruchu.

2.2.1. Postavení cestovního ruchu v regionu

Cestovní ruch v regionu může být považován za polarizující, indukované, případně neutrální odvětví.

- Polarizující (hnací) odvětví – znamená, když cestovní ruch přímo ovlivňuje hospodářský a sociální rozvoj regionu, značně ovlivňuje zaměření i jiných ekonomických aktivit a stává se v regionu určujícím faktorem ekonomické činnosti (např. Krkonoše, Šumava, Český Krumlov, Karlovy Vary apod.).
- Indikované (hnané) odvětví – je v regionu, kde má cestovní ruch na hospodářský a sociální rozvoj jen zprostředkovaný vliv. Znamená to, že rozvoj regionu stimuluje, ale není jejím dynamickým odvětvím (Praha, Jižní Morava apod.)
- Neutrální odvětví – je v případě, že cestovní ruch nemá v regionu vliv na jeho hospodářský a sociální rozvoj, ale je jeho důležitým doplňkem (Severozápadní Čechy, Plzeňsko apod.).

2.2.2. Přínosy cestovního ruchu pro region

Cestovní ruch je bezpochyby přínosem pro region především v oblasti ochrany životního prostředí, sociálně-kulturní a ekonomické oblasti.

V oblasti ochrany životního prostředí se cestovní ruch stává pro region přínosem zvláště, když

- jsou příjmy ze vstupného do národních parků, jeskyň apod. použity na financování ochrany přírody
- daně a poplatky (například daně z příjmů, poplatky za rybářský a lovecký lístek, lázeňské poplatky, pronájem rekreačních zařízení apod.) pomáhají financovat ochranu přírodních zdrojů
- přispívá k uznání důležitosti ochrany životního prostředí veřejností a k výchově místních obyvatel k jeho ochraně
- důsledkem atraktivity přírodního prostředí a přírodních zdrojů pro cestovní ruch je vytvoření národních parků, přírodních rezervací atd.
- vytváří pracovní příležitosti a tím může zabránit devastování přírodního prostředí místními obyvateli (například pytláčení, ilegální kácení lesů apod.)
- reguluje počty návštěvníků v chráněných územích.

Pozitivní vliv cestovního ruchu v sociálně-kulturní oblasti se v regionu projevuje:

- tvorbou pracovních míst a podporou sociálního rozvoje, přerozdělením příjmů, zmírňováním chudoby, což vede k posilování komunity v regionu
- prostřednictvím kulturně-výchovné funkce cestovního ruchu, kdy se lidi kontaktují a vnitřně se navzájem obohacují, více si rozumí a ztrácejí předsudky
- prostřednictvím funkce cestovního ruchu jako mírotvorného činitele
- zvyšováním životního standardu místních obyvatel, kdy mohou využívat zařízení, vybudovaná pro návštěvníky regionu
- prostřednictvím záchrany kulturních tradic, historie, tradičních řemesel
- zainteresováním místních obyvatel na ochraně přírodních a kulturních hodnot, stimulací jejich pocitu hrdosti na tradice a historii.

V ekonomické oblasti je pozitivní působení cestovního ruchu na region velmi významné zvláště:

- v zlepšení platební bilance státu prostřednictvím příjezdového cestovního ruchu (tzv. neviditelný export)
- prostřednictvím daní a poplatků, které zvyšují příjmy do místních i státních rozpočtů

- v oblasti podpory rozvoje malého a středního podnikání
- ve zvyšování nezaměstnanosti
- v oblasti stimulování investic do místní infrastruktury (vodovody, kanalizace, elektrifikace, telekomunikace, silniční a železniční síť)

2.2.3. Negativní dopady rozvoje cestovního ruchu v regionu

V zásadě je možné vymezit tři nejdůležitější oblasti, na které může mít cestovní ruch v regionu negativní dopad a to:

- životní prostředí – zvláště v případě, kdy počet návštěvníků regionu překročí míru únosnosti a životní prostředí ztratí schopnost vypořádat se s nadměrným využíváním, což může vést k jeho oslabení i k jeho zničení
- sociálně-kulturní oblast – změní se systém hodnot a chování místních obyvatel, čímž je ohrožen původní způsob života (změny mohou často nastat i ve struktuře komunity, rodinných vztazích, v tradičním životním stylu a morálce, cestovní ruch může způsobit změny v místní komunitě a hodnotách prostřednictvím přímého a nepřímého kontaktu návštěvníků s obyvateli regionu)
- ekonomická oblast – dopady rozvoje cestovního ruchu se v regionu projevují prostřednictvím skrytých nákladů, které vznikají jako následek rozvoje cestovního ruchu, ekonomické závislosti lokální komunity na cestovním ruchu, sezónního charakteru práce, ekonomické krize.

V případě „neřízení“ rozvoje cestovního ruchu v regionu mohou negativní vlivy převládnout a ohrozit, resp. vyloučit další rozvoj cestovního ruchu.

2.2.4. Ekonomické činitele cestovního ruchu¹⁷

Cestovní ruch je obecně pokládán dle LACINY (2007) za komplexní společenský jev založený na souhrnu aktivit jeho účastníků uskutečňovaných v celosvětovém měřítku. Již poměrně dlouhou dobu představuje významného ekonomického činitele. Představuje součást sektoru služeb, které v ekonomikách vyspělých států zaujímají nadpoloviční až dvoutřetinový podíl. Ekonomický význam cestovního ruchu – v první řadě rozsahem nabídek zaměstnanosti a tvorbou nových pracovních míst – celosvětově patří mezi významná hospodářská odvětví. Potvrzuje to i skutečnost, že velikostí svého obrátu se cestovní ruch v globálním měřítku řadí na třetí místo- za automobilový a ropný průmysl.

¹⁷ Zpracováno dle: LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 70s. ISBN 978-80-86754-74-1, s. 38-39, s. 38-39.

Jedním z charakteristických rysů dnešního rozvoje regionů dle LACINY (2007) je i skutečnost, že se v nich v mnoha evropských státech – Česká republika není výjimkou – zvláště v posledních letech velmi dynamicky rozvíjí cestovní ruch. Tzv. „turistický průmysl“ zahrnuje celou řadu aktivit převážně ekonomické povahy, které zároveň významnou měrou ovlivňují sociální a kulturní život celých regionů a dokonce i celých státních útvarů. Kromě toho díky multiplikačnímu efektu turismus sám o sobě vytváří stimuly pro rozvoj nejednoho odvětví národní ekonomiky (v první řadě dopravy, stavebnictví, obchodu, bankovníctví) dále pro rozvoj kultury a sportu.

Materiálně-technickou a organizační základnu cestovního ruchu tvoří doprava, ubytovací služby, stravovací služby, zprostředkovávání služeb, poskytování informací a technické zabezpečování některých dalších aktivit. Celé toto odvětví je v první řadě komplexním souborem vzájemně propojených podnikatelských subjektů. Z pohledu rozvoje obcí, mikroregionu i celých regionů pak do popředí vystupuje zvláště skutečnost, že „turistický průmysl“ vytváří poměrně velké množství pracovních příležitostí. Zejména ekonomicky a sociálně méně rozvinuté regiony spatřují v turistice perspektivní zdroj příjmů, významný potenciál vytváření nových pracovních míst a zároveň i jednu z cest umožňující zachování venkovského způsobu života.

Velký význam se cestovnímu ruchu přikládá zejména na regionální úrovni a to proto, že vedle jeho pozitivního vlivu na růst počtu pracovních míst v místech a v regionech cestovní ruch:

- se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu
- pozitivně ovlivňuje platební bilanci státu
- má příznivý vliv na tvorbu příjmů státního rozpočtu i místních rozpočtů
- jeho rozvoj přispívá k celkové stimulaci investičních aktivit v obcích a v celých regionech

Je samozřejmé, že cestovní ruch má i své negativní stránky a přináší celou řadu problémů, které můžeme definovat jako sociálně nežádoucí. Mezi takovéto problémy lze zařadit:

- rychlá a často necitlivá výstavba zařízení cestovního ruchu,
- poškozování přírodního prostředí masovou turistikou,
- potlačování sociální identity místního obyvatelstva,
- růst narkomanie (spojený s pašováním drog),
- nárůst prostituce v turisticky přitažlivých oblastech,

- v některých případech (v první řadě v mimoevropských oblastech) i stupňování rasového napětí.

Jedním ze specifických rysů služeb poskytovaných v rámci turistického ruchu je skutečnost, že jsou ovlivněny mnoha faktory, mezi nimiž zaujímají dominantní postavení přírodní podmínky, stav a celková atraktivita kulturních památek, úroveň technické infrastruktury, kvalita životního prostředí a spotřebitelské preference.

Má-li cestovní ruch představovat významný zdroj příjmů pro rozvoj měst, dalších obcí a celých regionů, je nezbytné, aby především úřady a instituce veřejné správy věnovaly zvýšenou pozornost problematice zkvalitňování životního prostředí.

Výhody měst v turistickém ruchu spočívají především ve skutečnosti, že jsou centry mezilidské komunikace, obchodu, inovací a kultury a že v nichž je obvykle koncentrováno poměrně značné množství turisticky zajímavých kulturních památek.

Za **jejich nevýhody** se považují spotřeba velkého množství energie na relativně malé ploše spojená s produkcí značného množství odpadu. Zdůrazňuje se také, že vyvážený rozvoj měst vyžaduje regeneraci nejhůře postižených oblastí a intenzivnější postup v případě sociální integrace.

2.3. Organizace cestovního ruchu v regionu¹⁸

Potřeby, očekávání a možný přínos cestovního ruchu se v jednotlivých regionech liší. Strategické plánování a management rozvoje cestovního ruchu v zájmu dosažení cílů je pro region zásadní. Všichni zainteresovaní v regionu by měli mít stejný cíl a to ochránit zdroje, které daný region dělají výjimečným a přitahují návštěvníky.

Řízením cestovního ruchu v regionech rozumíme soubor technik, nástrojů a opatření používaných organizací cestovního ruchu v regionu při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci cestovního ruchu v regionu za účelem dosažení jeho udržitelného rozvoje a zachování konkurence schopnosti na trhu.

Součástí řízení regionu je:

- návštěvnický management – tj. soubor řídicích technik a nástrojů, používaných organizací cestovního ruchu za účelem usměrňování toků návštěvníků a ovlivňování jejich chování (přístupový management, cenová politika, zonace, budování turistických informačních center, zpracování etických kodexů a kodexů chování

¹⁸ Zpracováno dle: *CzechTourism: Vytváření organizací CR v turistických regionech* [online]. 2005-2010, [citace 5.3. 2010]. Dostupné na WWW: www.czechtourism.cz/pro-odborniky/organizace-cestovniho-ruchu/, s. 4-8.

podnikatelských subjektů a návštěvníků, pořádání seminářů a výchovně vzdělávacích akcí)

- model limitů přijatelné změny, tj. stanovení přijatelného zatížení území a využívání indikátorů udržitelného rozvoje cestovního ruchu
- spektrum rekreačních příležitostí, které zahrnují lokalizační předpoklady (geografické, přírodní, kulturně-historické, ostatní antropogenní), realizační předpoklady a selektivní předpoklady (demografické, sociální a ekonomické charakteristiky návštěvníků) rozvoje cestovního ruchu v regionu.

Je nutné, aby v regionu existovala organizace, která bude iniciovat a řídit celý proces rozvoje cestovního ruchu ve spolupráci se soukromým i státním sektorem a místními obyvateli. Současně je důležité vzít v úvahu:

- potřeby návštěvníků a ekonomické zájmy průmyslu cestovního ruchu
- redukovat případný negativní dopad rozvoje cestovního ruchu na obchodní zájmy obyvatel regionu a ochraňovat je
- památky a kulturní dědictví a ochraňovat je
- stav životního prostředí a ochraňovat je

Organizace cestovního ruchu vytvořená v regionu by měla efektivně koordinovat činnosti všech zainteresovaných subjektů působících v regionu, měla by být schopna přizpůsobit se změnám na trhu a její odpovědnost za dosažené výsledky bude korespondovat s její možností tyto výsledky ovlivnit. V tomto případě v organizaci cestovního ruchu by měly být zastoupeny podnikatelské subjekty, občanské a kulturní organizace, orgány státní správy, orgány místních samospráv a obyvatelé regionu.

Koordinace zájmů všech zainteresovaných stran je jednou z podmínek nekonfliktního rozvoje cestovního ruchu v regionu. Předpokladem úspěšné koordinace je:

- systematická a kontinuální spolupráce všech zainteresovaných subjektů
- podnikatelské myšlení zainteresovaných subjektů
- vypracování a realizace koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu
- znalost společných zájmů
- stanovení společných cílů
- vytvoření organizačních předpokladů pro realizaci společných zájmů a dosažení společných cílů

Dosažení cílů cestovního ruchu v dynamicky se měnícím prostředí je možné jen pomocí kvalitně zpracovaných strategických plánů.

2.3.1. Charakter organizace cestovního ruchu v regionu

Na organizaci cestovního ruchu v regionu působí především:

- postavení cestovního ruchu v rámci odvětvové struktury regionu, tj, jestli je cestovní ruch polarizujícím, indikujícím nebo neutrálním odvětvím
- struktura odvětví cestovního ruchu z hlediska podílu jednotlivých služeb, charakteru, vlastnictví apod.
- druhy (např. domácí, zahraniční, mezinárodní, národní, výjezdový, příjezdový, venkovský, lázeňský, přírodní, sezónní apod.) a formy cestovního ruchu (např. rekreační, socio-profesní, společenský)
- charakter aktivit (příroda a přírodní podmínky, společenské, uměle vytvořené, hmotné a nehmotné – genius loci, příjezdové, pasivní, formální, neformální, kulturní, technické apod.)
- rozvoj cestovního ruchu (fáze životního cyklu regionu, dlouhodobý, krátkodobý, plánovitý, spontánní apod.)
- charakter trhu (domácí, zahraniční, krátkodobý, dlouhodobý, individuální, organizovaný, diverzifikovaný)

Kroky, které vedou k založení organizace cestovního ruchu:

- definovat, kdo jsou iniciátoři rozvoje cestovního ruchu v regionu
- najít způsob zainteresovanosti místních obyvatel na rozvoji cestovního ruchu
- definovat klíčové partnery pro spolupráci v organizaci cestovního ruchu
- zabezpečit, aby partneři spolupracující s organizací cestovního ruchu byli legitimní zástupci regionu a prezentovali její zájmy jako celku
- zabezpečit, aby organizace cestovního ruchu byla svými partnery brána jako organizace, která je dokáže zabezpečit rozvoj cestovního ruchu
- vybrat reprezentanta organizace cestovního ruchu, který bude schopen přesvědčit partnery o výhodnosti a nutnosti spolupráce

Součástí organizační struktury organizace cestovního ruchu by měla být i síť turistických informačních center. Ve vztahu k organizaci cestovního ruchu turistické informační centrum:

- plní marketingové funkce (spolupodílí se na realizaci marketingového výzkumu, tvorbě a realizaci marketingové koncepce a strategie)
- plní vzdělávací funkci (organizačně zabezpečuje vzdělávání průvodců cestovního ruchu, pracovníků informačních kanceláří cestovního ruchu nižší úrovně apod.)
- spolupracuje s orgány státní správy na regionální, krajské i celostátní úrovni v oblasti cestovního ruchu

- v rámci administrativní funkce buduje a pravidelně aktualizuje informační systém cestovního ruchu
- sleduje a vyhodnocuje kvalitu služeb poskytovaných v regionu
- poskytuje poradenské a konzultační služby
- poskytuje informace návštěvníkům regionu
- prodává produkty cestovního ruchu
- poskytuje rezervační služby

2.3.2. Role organizace cestovního ruchu regionu

Je nutné, aby byla stanovena základní pravidla pro participaci na rozhodování, plán činnosti a stanoveny termíny plnění. Organizace cestovního ruchu zastávají pozici koordinátora rozvoje cestovního ruchu v regionech a rozsah jejich činnosti závisí na rozloze regionu, na postavení organizace cestovního ruchu a stupni jejího vývoje. Mezi zásadní úlohy organizací cestovního ruchu lze zařadit tyto:

- vytváří vizi rozvoje cestovního ruchu v regionu
- spolupracuje s kraji a podílí se na vytváření koncepce rozvoje cestovního ruchu
- formuluje strategii rozvoje cestovního ruchu v regionu včetně marketingové strategie
- formuluje akční program rozvoje cestovního ruchu v souladu se strategií
- analyzuje současnou situaci a identifikuje faktory rozvoje cestovního ruchu (analýza vnitřních podmínek – silné a slabé stránky a vnějšího okolí – příležitosti a ohrožení regionu, segmentace trhu, výběr cílových segmentů a další)
- podílí se na posilování image regionu, na jeho prezentaci a propagaci
- vytváří strategie v oblasti turistických produktů s ohledem na vybrané cílové segmenty a podporu jejich vzniku, podílí se na jejich zpracování
- sleduje rozvoj cestovního ruchu a jeho dopad na region (analýza trhu, potřeb a požadavků návštěvníků, pozitivní i negativní dopady rozvoje cestovního ruchu)
- stanovuje únosné zatížení území regionu pomocí indikátorů udržitelného rozvoje cestovního ruchu
- koordinuje spolupráci subjektů cestovního ruchu z veřejného i soukromého sektoru v rámci regionu.

2.4. Strategie rozvoje cestovního ruchu ČR 2007-2013¹⁹

Cestovní ruch lze zařadit mezi odvětví, které se stává stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje v mnoha českých regionech a ekonomiky. Zásadními dokumenty pro rozvoj cestovního ruchu v České republice jsou:

- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR,
- Strategie hospodářského růstu
- Strategie regionálního rozvoje.

Rozvoj cestovního ruchu musí brát ohled na možnosti území a limity jeho funkčního využití obsažené v Politice územního rozvoje a musí být v souladu s principy udržitelného rozvoje, Státní politikou životního prostředí 2004-2010 a ochranou přírody.

Výraznými systémy cestovního ruchu jsou v České republice systém přírodní, tedy závislý na sezónnosti a počasí a systém kulturní, jehož zejména historicko poznávací aktivity jsou rovněž závislé na sezóně omezením zpřístupnění památkových objektů. Je tedy zřejmé, že časovou nerovnoměrnost využití potenciálu cestovního ruchu v jednotlivých regionech nelze značně snížit bez vytvoření dalších, komplementárních subsystémů, které odpovídají specifickým potenciálům jednotlivých krajů, které by nahrazovaly či doplňovaly systémy přírodní a kulturní.

Strategie o optimální využití rozvojového potenciálu regionů v oblasti cestovního ruchu by se měla zaměřit na čtyři oblasti cestovního ruchu:

- kulturní turistika (kombinace využití kulturního dědictví a živé kultury),
- přírodní rekreace a sport (letní a zimní rekreace, agroturistika)
- lázeňský cestovní ruch
- kongresová a incentivní turistika (zahrnující i turistiku veletržní a diplomatickou)

Cíli ve všech těchto oblastech by mělo být prodloužení průměrné délky pobytu zahraničních návštěvníků, zvýšení počtu domácích návštěvníků a zvýšení cestovního ruchu jednak v období mimo hlavní sezónu a jednak v regionech, kde je dosud cestovní ruch slabý, včetně dekoncentrace cestovního ruchu z hlavního města do ostatních turisticky atraktivních regionů.

Současným cílem rozvoje cestovního ruchu je podporovat šetrné formy cestovního ruchu, usilovat o zvýšení jejich podílu na celkovém objemu cestovního ruchu, rozšiřovat cestovní ruch a turistiku do nevyužívaných, ale atraktivních oblastí, pečovat o krajinu, rozvoj venkovské turistiky, agroturistiky a využívat tyto formy pro výchovu návštěvníků.

¹⁹ Zpracováno dle: *BusinessInfo.cz* [online]. 1997-2010, [citace 28.2. 2010]. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/factory-regionalniho-rozvoje-cr-kultura/1001179/46067/>>

Přímým očekávaným dopadem realizace strategie je růst absolutní výše HDP vytvořené cestovním ruchem a zvýšení jeho podílu na celkovém HDP v regionech, zvýšení absolutní i relativní zaměstnanosti v cestovním ruchu a rozvoj malého a středního podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Strategie očekává i další efekt a to zvýšení atraktivity území pro obyvatele a investory (zejména obnovu a využití kulturních památek), zlepšení kvality a dostupnosti služeb v oblasti volného času (kultura, rekreace) a zlepšení dopravní dostupnosti části odlehlých subregionů.

2.4.1. Hlavní cíle strategie

Strategie cestovního ruchu zahrnuje tyto hlavní cíle:

- zvyšovat podíl kvalitnější a ekonomicky přínosnější turistiky
- prodloužení průměrné délky pobytu zahraničních návštěvníků
- zvýšení cestovního ruchu v období mimo hlavní sezónu a v regionech, kde není dosud cestovní ruch tak rozvinutý.

Dosažení vysoké konkurenceschopnosti České republiky a jednotlivých regionů má dvě základní podmínky:

- podmínkou je vyrovnání rozsahu a kvality infrastruktury a služeb cestovního ruchu, nejen na základních, ale i na doplňkových, s jinými srovnatelnými destinacemi,
- druhou podmínkou je maximální zvýšení atraktivity České republiky a regionů jako destinací cestovního ruchu využitím jejich specifického potenciálu, zejména přírodního a kulturního, pro tvorbu specifických produktů a programů a jejich účinnou marketingovou podporou, která zdůrazňuje jedinečnost a komparativní výhody této nabídky.

Splnění obou podmínek závisí na tom, jak rychle a do jaké míry se podaří odstranit současné nedostatky (chybějící nebo méně kvalitní infrastruktura, nedostatečné služby, zejména doplňkové, omezená a málo atraktivní nabídka produktů a programů, zvláště v některých odvětvích cestovního ruchu a v některých regionech) a využít příležitostí (hlavně přírodní a kulturní potenciál regionů).

Poměrně velkou šanci na odstranění slabín a využití příležitostí dává možnost čerpání finančních prostředků EU v období 2007-2013. Kromě Prahy a vybraných lázeňských oblastí nemá však žádný z našich regionů sám o sobě dostatečný potenciál, aby se značně prosadil v konkurenci významných středoevropských destinací, zejména v ekonomicky lukrativních segmentech trhu. Je proto nutné, posílit spolupráci a koordinaci subjektů v cestovním ruchu

na úrovni státu, krajů, mikroregionu a měst či obcí i ve veřejném a soukromém sektoru při plánování, přípravě a realizace jak koncepčních dokumentů, tak jednotlivých aktivit či projektů. Je tedy nutností tomuto přizpůsobit celý systém organizace a řízení cestovního ruchu v České republice.

V rámci podpory rozvoje cestovního ruchu je důležité brát ohled na principy udržitelného rozvoje a to po stránce socioekonomické-podíl odvětví na ekonomice státu, především významného zdroje zaměstnanosti, tak i po stránce ekologické ochranou přírody, krajiny a životního prostředí při provozování aktivit v oblasti cestovního ruchu.

2.4.2. Podpora EU v rozvoji cestovního ruchu v letech 2007-2013²⁰

V evropském společenství se cestovním ruchem zabývá regionální politika. Tato politika se řadí z pohledu finančních podpor hned za politiku zemědělskou. Cílem regionální politiky je snížit rozdíly mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů EU, zmírňovat zaostalost regionů, které jsou v nejméně výhodné situaci a pomáhat, tak vytvořit ekonomickou a sociální rovnováhu mezi jednotlivými státy a regiony. Mezi základní nástroje k plánování cílů regionální politiky, které jsou z pohledu cestovního ruchu zároveň i důležitým faktorem pro rozvoj oboru jsou strukturální fondy EU:

- Evropský fond regionálního rozvoje - ERDF
- Evropský sociální fond – ESF
- Evropský zemědělský a podpůrný fond – EAGGF
- Finanční nástroj pro podporu rybolovu.

Tyto zdroje financování poskytují nevratnou pomoc k částečnému financování rozvojových opatření společně s členskými státy.

V současné době se rozvoj cestovního ruchu v regionech ČR neobejde bez finanční podpory poskytované ze strukturálních fondů Evropské unie. Pro rozvoj cestovního ruchu je využíváno v programovacím období 2007 – 2013 sedm regionálních operačních programů (ROP) v rámci cíle Konvergence. Z fondů Evropské unie na ně bylo vyčleněno 4,6 mld. €. ROP se uskutečňují na úrovni regionů soudržnosti NUTS II.

Regiony soudržnosti jsou deklarovány v zákoně č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, kde „pro potřeby spojené s koordinací a realizací hospodářské a sociální soudržnosti, spočívající zejména ve využívání finančních prostředků z předvstupních a Strukturálních fondů Evropských společenství se zřizují regiony, jejichž územní vymezení

²⁰ Zpracováno dle: *Fondy Evropské unie* [online]. 25.2. 2010 Dostupné z <www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy

je totožné s územními statistickými jednotkami NUTS II". Mapka regionů soudržnosti je znázorněna v příloze A.

Sedm regionálních operačních programů (ROP) na úrovni region soudržnosti NUTS II:

ROP NUTS II Severozápad

ROP NUTS II Moravskoslezsko

ROP NUTS II Jihovýchod

ROP NUTS II Severovýchod

ROP NUTS II Střední Morava

ROP NUTS II Jihozápad

ROP NUTS II Střední Čechy

Ačkoliv je každý ROP samostatným dokumentem, který je řízen samostatnou regionální radou příslušného regionu soudržnosti a reagujícím na potřeby příslušného regionu, obecně se zaměřují na obdobná témata, která lze shrnout do následujících oblastí:

1. Dopravní dostupnost a obslužnost – např. výstavba, rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy a místních komunikací včetně odstraňování bodových závad na nich, výstavba stezek pro bezmotorovou dopravu, infrastruktura pro potřeby veřejné dopravy - dopravní terminály, železniční stanice, zastávky, informační systémy, pořízení vozidel veřejné dopravy, výstavba, rekonstrukce a modernizace infrastruktury veřejných regionálních letišť apod.

2. Rozvoj území – např. příprava rozvojových území pro podnikání, bydlení a služby, revitalizace centra města a památkových zón, výstavba, rekonstrukce a vybavení objektů občanské vybavenosti, objektů pro kulturu a volný čas, objektů sociální a vzdělávacích infrastruktury, stavební obnova a dostavba veřejných prostranství, náměstí, architektonických prvků, odstranění nevyužitelných staveb a ekologických zátěží apod.

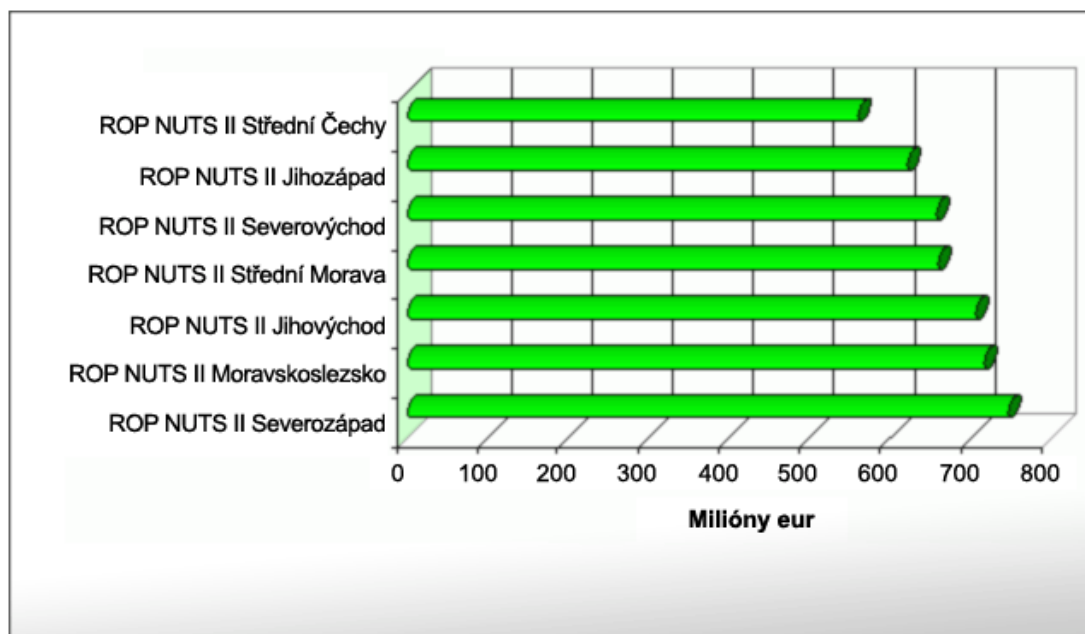
3. Regionální rozvoj podnikání – např. rekonstrukce, modernizace a revitalizace stávajících objektů pro podnikání včetně brownfields, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón a lokalit menšího rozsahu, podpora investic zlepšujících materiálně-technické vybavení a podmínky firem, škol a učilišť určených pro zaškolení absolventů a osvojení praktických dovedností apod.

4. Rozvoj cestovního ruchu – např. výstavba a rekonstrukce turistických cest (pěší stezky, cyklostezky, hippostezky, vodní cesty, přístavy i přístaviště) včetně doprovodné infrastruktury a značení, rekonstrukce, modernizace a rozvoj ubytovacích kapacit rozšíření o návazné služby (sportovní zařízení včetně půjčoven sportovních potřeb, wellness služby, zábavní centra apod.), rekonstrukce kulturní i technické památky nebo kulturní zajímavosti pro využití v cestovním ruchu, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní

ruch včetně návazné infrastruktury, modernizace, rozvoj a rekonstrukce lázeňské infrastruktury a navazujících zařízení, marketingové kampaně s nadregionálním dopadem, informační a komunikační technologie v oblasti řízení a propagace cestovního ruchu apod.

Uvedený výčet podporovaných aktivit se může v jednotlivých regionech soudržnosti lišit, proto je důležité se předem seznámit s podmínkami ROP, v jehož rámci by se měl projekt realizovat. V operačních programech a prováděcích dokumentech je také třeba ověřit, kdo je u toho kterého typu podporované činnosti vymezen mezi možnými příjemci podpory. Všechny podporované aktivity jsou však spolufinancovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), takže se jedná o investiční (infrastrukturní) projekty.

Graf 1: Alokace prostředků z fondů EU v ČR pro ROP

Zdroj: *Fondy Evropské unie* [online]. 25.2. 2010. Dostupné na WWW: <www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>

Graf 1 uvádí částku finančních prostředků alokovaných do jednotlivých regionů soudržnosti NUTS II. Nejvíce finančních prostředků směřuje do regionu NUTS II Severozápad a to přes 800 milionů eur. Naopak nejmenší částka finančních prostředků je alokována do regionu NUTS II Střední Čech a to přes 500 milionů eur.

Graf 2 Alokace finančních prostředků z fondů EU pro ROP na rozvoj cestovního ruchu

Zdroj: *Fondy Evropské unie* [online]. 25.2. 2010. Dostupné na WWW <www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>, vlastní zpracování

Graf 2 uvádí finanční prostředky poskytované z fondů EU na rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých regionech soudržnosti NUTS II v České republice. Nejvíce finančních prostředků v letech 2007 - 2013 je alokováno do regionu Moravskoslezsko a to 182,2 milióny Eur. Naopak nejmenší alokace finančních prostředků ve stejném období je směřována do regionu Střední Čechy a to 100,6 miliónů Eur. Do regionu NUTS II Severovýchod je alokováno 144 milióny Eur v období 2007-2013, což je druhá nejvyšší částka na rozvoj cestovního ruchu ze všech ostatních regionů soudržnosti.

2.5. Závěr teoretické části

Cestovní ruch lze zařadit mezi odvětví, které se stává stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje v mnoha českých regionech a národní i regionální ekonomiky.

V rozvoji cestovního ruchu má regionální politika nezastupitelnou a významnou roli. Dnešní chápání regionů a regionální politiky je důležité pro tvorbu projektů a strategie v oblasti turistických aktivit a rozvoje cestovního ruchu, což způsobuje zvýšení návštěvnosti a především prosperity i méně hospodářsky rozvinutých regionů. Zejména ekonomicky a sociálně méně rozvinuté regiony mohou spatřovat v turistice perspektivní zdroj příjmů, významný potenciál vytváření nových pracovních míst a zároveň i jednu z cest, která umožňuje, aby byl zachován venkovský způsob života.

Podle zjištěných informací v teoretické části je zřejmé, že by se regiony měly zaměřit v oblasti cestovního ruchu na zlepšování rozsahu a kvality infrastruktury a služeb cestovního ruchu, aby dosahovaly úrovně srovnatelné s jinými destinacemi. Regiony by se měly soustředit na využívání svého potenciálu, zejména přírodního a kulturního, měly by vytvářet specifické produkty a programy a to vše by mělo mít zajištěno marketingovou a propagační podporu, která přináší jedinečnost a komparativní výhody.

Při zpracování předešlé teoretické části předpokládám, že přínosy cestovního ruchu spočívají především v ekonomické oblasti. Může jít o zvýšení zaměstnanosti v cestovním ruchu, o rozvoj malého a středního podnikání, stimulace investic do místní infrastruktury nebo ve zvyšování podílu cestovního ruchu na celkovém HDP. Těmito činiteli může dojít ke stimulaci cestovního ruchu a k zvyšování životní úrovně místních občanů.

Cestovní ruch je ovlivněn mnoha faktory, mezi nimiž zaujímají dominantní postavení přírodní podmínky, stav a celkové atraktivita kulturních památek, úroveň technické infrastruktury, kvalita životního prostředí, spotřebitelské preference a doplňková infrastruktura pro cestovní ruch. Těmito faktory jsou ovlivněny také služby poskytované v rámci turistického ruchu.

Z poznatků, které byly použity při zpracování teoretické části této diplomové práce plyne skutečnost, že rozvoj cestovního ruchu v regionu je závislý na existenci vhodného potenciálu, který má výrazný teritoriální aspekt a je spojen krajinným systémem. Přírodní i antropogenní potenciál, který vyjadřuje způsobilost regionu vytvořit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu se obvykle liší v rámci velkých územních celků. Rozvoj cestovního ruchu musí brát ohled na možnosti území a limity jeho funkčního využití.

Využití potenciálu cestovního ruchu v jednotlivých regionech si nelze představit bez vytváření další doplňkové infrastruktury a služeb, které odpovídají specifickým potenciálům regionů, které by nahrazovaly či doplňovaly systémy přírodní a kulturní.

Z teoretických poznatků této diplomové práce je zřejmé, že rozvoj cestovního ruchu v regionech ČR je značně ovlivňován finančními prostředky z EU. V programovacím období 2007-2013 byla poskytnuta k čerpání regionům soudržnosti NUTS II na rozvoj cestovního ruchu částka ve výši 948,7 miliónů Eur. Těmito finančními prostředky může dojít k posílení spolupráce subjektů v cestovním ruchu a k vytváření nových strategií a projektů na rozvoj a podporu cestovního ruchu v regionech ČR. Prostřednictvím těchto aspektů může dojít k prosazení v konkurenci významných střeoevropských destinací, především v ekonomicky lukrativních segmentech trhu.

Region Orlicko-Třebovsko se nachází v Pardubickém kraji, v povodí řek Tiché Orlice a Třebovky. Je regionem venkovského charakteru. Sportovně-rekreační cestovní ruch představuje pro tento region významný potenciál. Předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, cyklo a poznávací turistiky jsou zde možné během celého roku, vzhledem k poloze mikroregionu v blízkosti Orlických hor a čisté, dosud nedotčené přírodě. Významné předpoklady v rozvoji cestovního ruchu má region Orlicko-Třebovsko ve výstavbě cyklostezek a v rozvíjení cykloturistiky.

Praktická část této diplomové práce se soustředí na prozkoumání aktuálního stavu cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko. Jsou zde navržena možná doporučení pro další rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko.

3. Charakteristika regionu z hlediska cestovního ruchu

3.1. Region Orlicko-Třebovsko²¹

Region Orlicko-Třebovsko se nalézá v Pardubickém kraji, v povodí řek Tiché Orlice a Třebovky. Plocha tohoto regionu činí přibližně 250 km², na které ve 3 městech a 19 obcích žije 46 727 obyvatel (údaj k 1.1. 2007). Je regionem venkovského charakteru přilehlého ke dvěma výrazným městům Ústí nad Orlicí a České Třebové. Region vznikl v roce 1999 a již od svého založení se věnuje rozvoji cestovního ruchu – vyznačil v regionu cyklotrasy, rozmístil odpočívadla, lavičky a útulny. Zároveň je úspěšným žadatelem a příjemcem významných dotací z Evropských fondů. Na pomyslném vrcholu jeho činnosti stojí vybudování sítí cyklostezek údolními řek Tiché Orlice a Třebovky.

Region Orlicko-Třebovsko je ideálním místem pro rodinou aktivní dovolenou. Nabízí širokou škálu aktivního vyžití – atraktivní programy s cykloturistikou, in-line bruslení, kanoistiku, lanový park a cvičnou horolezeckou stěnu. Programy vhodně doplňují turistické zajímavosti, jako jsou hrady, rozhledny, naučné stezky, přírodní a kulturní zajímavosti. V regionu lze nalézt dobré ubytovací a stravovací zázemí a velmi dobrou doprovodnou infrastrukturu (kryté bazény a další sportovní zařízení). Orlicko-Třebovsko je regionem, který má v cestovním ruchu nastartováno na skvělou budoucnost.

3.1.1. Vznik a vývoj regionu²²

Sdružení obcí Orlicko-Třebovsko vzniklo v roce 1999 a jako právnická osoba podle § 20 f) a násl. Občanského zákoníku bylo registrováno v únoru 2000. V roce 2001 došlo k transformaci sdružení na svazek obcí podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Na svazek obcí s novým názvem Region Orlicko-Třebovsko přešel veškerý majetek, závazky, pohledávky, práva a povinnosti sdružení. Region vznikl jako přirozený a vnitřně spjatý celek, zejména geograficky, infrastrukturou i ekonomickými a sociodemografickými vazbami. Obce se spojily za účelem společné cesty trvale udržitelného rozvoje regionu zvláště v oblastech ekonomiky, rozvoje venkova, kvality života, cestovního ruchu a vnějších a vnitřních vztahů.

²¹ Zpracováno dle: *Region Orlicko-Třebovsko* [online]. 2001-2009, [citace 30.5. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>

²² Zpracováno dle: *Region Orlicko-Třebovsko: O svazku obcí* [online]. 2001-2009, [citace 19.4. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/cz/o-svazku-obci/>>

Předmětem činnosti svazku obcí je realizace strategického plánu trvale udržitelného rozvoje regionu svazku obcí a dalších aktivit v oblasti ekonomického rozvoje, rozvoje venkova, kvality života, ochrany životního prostředí, rozvoje cestovního ruchu, propagace regionu a vytváření příznivých vnitřních a vnějších vztahů, schválených orgány svazku obcí (jinak další činnosti dle § 50 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích). Svazek obcí může vyvíjet vlastní hospodářskou činnost.

V posledních letech byl svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko ve své činnosti velmi aktivní. Stal se úspěšným žadatelem a příjemcem dotace z evropských fondů na nadregionální marketingový projekt Aktivní turistika v Česku, do kterého bylo zapojeno dalších 27 partnerů, a především příjemce 65 mil. Kč z evropských fondů a státu z programu SROP na regionální projekt desetiletí Aktivní turistika na Orlicko-Třebovsku (cyklostezky údolím řek Tiché Orlice a Třebovky).

Region standardně působí v oblasti péče o zájmy menších obcí prostřednictvím zapojení do programu obnovy venkova, péče o turistickou architekturu vlastněnou a udržovanou svazkem v regionu a v propagaci celého území. Úspěšně organizuje tradiční akce Dny Regionu Orlicko-Třebovsko a Cyklo Glacensis. Mikroregion se každoročně prezentuje na veletrzích cestovního ruchu. Svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko se svými aktivitami a realizací velkých nadregionálních projektů spolufinancovaných z evropských fondů řadí mezi zcela výjimečné svazky obcí. Výsledky projektů znamenají pro občany regionu a jeho návštěvníky velké přínosy a v rámci kraje i státu stále roste prestiž regionu. Svrchovaným orgánem svazku obcí je valná hromada všech 22 členských obcí, výkonným orgánem je sedmičlenná správní rada. Za svazek jedná předseda a dva místopředsedové.

Mezi členské obce svazku patří:

1. Město Brandýs nad Orlicí
2. Město Česká Třebová
3. Obec České Libchavy
4. Obec Dlouhá Třebová
5. Obec Dolní Dobrouč
6. Obec Hnátnice
7. Obec Hrádek
8. Obec Jehnědí
9. Obec Němčice
10. Obec Orlické Podhůří
11. Obec Přívrat

12. Obec Rybník
13. Obec Řetová
14. Obec Řetůvka
15. Obec Semanín
16. Obec Sloupnice
17. Obec Sopotnice
18. Obec Třebovice
19. Město Ústí nad Orlicí
20. Obec Velká Skrovnice
21. Obec Voděrady
22. Obec Žampach

3.1.2. Lokalizační předpoklady regionu Orlicko-Třebovsko²³

Region po fyzickogeografické stránce je vymezen povodím Tiché Orlice včetně jejího levobřežního přítoku Třebovky, charakteristické poměrně členitým terénem, členěným jak toky obou hlavních řek a jejich nivními údolími, tak řadou bočních údolí menších přítoků.

Území tohoto regionu náleží k dvěma významnějším celkům: severní část (severně od Ústí nad Orlicí) přísluší k Orlickému podhůří, jižní část (od Ústí a České Třebové na jih) přísluší k tzv. Třebovskému meziohří. Rozmanitý terén této jižní části se dále dělí na úzké pásovitě celky táhnoucí se severo-j jižním směrem podél údolí Třebovky - Kozlovský hřbet (s Kozlovským kopce jako nejvyšším bodem regionu), úzkou nížinu Třebovsko-svitavské brázdy (ve které prakticky leží obě města) a její západní a severozápadní hranice tvořící pahorkatinu, oddělující Ústí nad Orlicí od Letohradu. Všechny tyto orografické celky náležejí do tzv. Sudetské soustavy. Na malém prostoru existují relativně značné lokální rozdíly v nadmořské výšce; Ústí nad Orlicí a Česká Třebová leží ve výšce cca 350-400 m. n. m. , okolní hřbety je v krátkých vzdálenostech převyšují až o 200m.

Území regionu je pramennou oblastí s bohatými a mimořádně kvalitními zásobami podzemních vod. Tyto vodní zásoby splňují i nejpřísnější kritéria pro pitnou vodu. Jejich vlastnosti jsou dány převážně geologickou stavbou a horninovými vlastnostmi, geomorfologií a orografií území, množstvím srážek a dalšími aspekty.

²³ Zpracováno dle: Strategický plán regionu Orlicko-Třebovsko, 2004

Přírodní zajímavosti

Významným přírodním areálem nadregionálního významu je Přírodní park Orlice. Území parku zahrnuje mj. nivu Tiché Orlice od Mladkova až po soutok s Divokou Orlicí. Mezi nejcennější lokality parku patří především lesní bučiny, zachované v prostoru mezi Chocní a Letohradem

Na území města Ústí nad Orlicí se nachází nadregionální biocentrum Andrlův Chlum. Území mezi Andělovým chlumem a tzv. Hlubockém je řešeno plánem regionálního biokoridoru. Pro část mikroregionu byl zpracován regionální Územní systém ekologické stability krajiny.

Nedaleko České Třebové, jižně od vesničky Skuhrov, se nacházejí Třebovské stěny- ostrý opukový lom porostlý bučinou s příměsí klenu, jedle a borovice s výskytem ohrožených druhů rostlin. Známa je i alej Maxe Švabinského při silnici Česká Třebová – Kozlov, která byla registrovaná jako chráněný přírodní výtvar.

Území jako celek se vyznačuje přírodními krásami, členitostí terénu, bohatostí lesů, poměrně malým narušením přírodního prostředí. Lesy jsou poškozeny vlivem dálkového přenosu imisí méně, než daleké hřbety Orlických hor, přesto určitý vliv emisí se projevuje. V regionu jsou dobré podmínky pro letní i zimní rekreaci a turistiku. Je zde množství kulturněhistorických památek, jak městské či církevní, tak i venkovské architektury, památky typické podorlické lidové architektury, přitažlivost této oblasti zvyšuje řada kulturních (především hudebních) akcí s relativně bohatou tradicí.

3.1.3. Realizační předpoklady regionu Orlicko-Třebovsko²⁴

Dopravní infrastruktura

Silniční doprava

Regionem prochází zejména silnice I. Třídy č. 1/14 Vamberk – Ústí nad Orlicí – Česká Třebová – Třebovice, která se ve Třebovicích napojuje na silnici 1/43 Brno – Bukovice, a dále několik silnic druhé a třetí třídy. V Ústí nad Orlicí protíná silnici I/14 důležitá komunikace č. II/315 vedoucí na západ na Choceň (+spojení na Vysoké Mýto) a na východ do Lanškrouna. S Letohradem spojuje město silnice II/360 (podél toku Tiché Orlice), která je hlavní trasou pro dopravu z Ústí směrem na Orlické hory. V České Třebové je na silnici I. Třídy křižovatka se silnicí druhé třídy č. 2/358 ve směru od Litomyšle. Město Česká Třebová trpí průtahem silnice č. 1/14 středem města.

²⁴ Zpracováno dle: Strategický plán regionu Orlicko-Třebovsko, 2004.

Region se vyznačuje horší dopravní dostupností (především silniční dopravou, železniční spojení je na dobré úrovni díky poloze na hlavním tahu státu). Dalším negativním problémem je relativně velká vzdálenost od velkých center (Hradec Králové, Pardubice). Silniční spojení je v tomto případě komplikované, jelikož územím Orlicka a Třebovska nevede ve směru od Hradce Králové či Pardubic žádná významnější silniční tepna. Nejbližší napojení na takovou tepnu je (např. v Litomyšli) na silnici Hradec Králové-Svitavy-Brno. Region je relativně dobře propojen s dalšími městy v regionu a severovýchodních Čech (Choceň, Letohrad, Lanškroun, Rychnovsko a Žambersko, Litomyšl atd.)

Železniční doprava

Dostupnost a spojení prostřednictvím železniční dopravy v regionu Orlicko-Třebovsko je na dobré úrovni. Územím prochází hlavní koridor Děčín-Praha-Pardubice-Česká Třebová-Brno-Břeclav s návazností na německou a rakouskou železniční síť. Hlavním železničním uzlem je Česká Třebová, kde se kříží železniční trať č. 10 Praha-Kolín-Česká Třebová-Zábřeh na Moravě s tratí č.260 směrem na Svítavy a Brno.

Ubytovací zařízení

Ubytovacích zařízení je v tomto regionu relativně dostatečné množství, ale pouze ve 3 městech – Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Brandýs nad orlicí- a jejich bezprostředního okolí. Nacházejí se zde hotely, penziony, turistické ubytovny, turistické chaty, objekty pro soukromé ubytování. Největší koncentrace ubytovacích kapacit je především ve dvou městech regionu a to Ústí nad Orlicí a Česká Třebová. Proto také byla tato města vybrána do přehledu ubytovacích kapacit, které uvádí Tabulka č. 2. Oblast disponuje 12 hotely, 9 penziony, 9 ubytovnami a několika dalšími objekty soukromého ubytování.

V dubnu 2010 byl v Ústí nad Orlicí otevřen nový turistický hotel Tichá Orlice. Kapacita Sporthotelu činí 85 lůžek, dále tam lze nalézt nekuřáckou restauraci, fitcentrum a možnost regenerace (masáže). Sportovní vyžití od hotelu je vzdáleno přibližně 400m (např. letní aquapark s tobogány s kurtem na brach volejbal, sauna, tenisové kurty, bowling, fotbalové hřiště, atletická dráha, zimní stadion, minigolf apod.).

V okolních obcích regionu Orlicko-Třebovsko není dostatek ubytovacích zařízení a pokud se tam nacházejí, neodpovídají patřičné kvalitě a úrovni, která by byla vyhovující pro návštěvníky regionu Orlicko-Třebovsko.

Tabulka 2 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných městech regionu Orlicko-Třebovsko, 2007,2008, 2009

Rok 2009	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany
Česká Třebová	4	71	187	
Ústí nad Orlicí	6	74	175	120
Rok 2008	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany
Česká Třebová	3	45	103	
Ústí nad Orlicí	5	66	159	120
Rok 2007	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany
Česká Třebová	4	71	187	
Ústí nad Orlicí	6	108	235	120

Zdroj: Český statistický úřad [online]. 25.5. 2010. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=CRU9010PU_OB2.72&kapitola_id=39&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=4&cas_567564=2009>, vlastní zpracování

Tabulka 3 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných městech regionu Orlicko-Třebovsko, 2007,2008,2009.

Rok 2009	Počet příjezdů hostů	Z toho rezidenti	Počet přenocování	Z toho rezidenti
Česká Třebová	2944	2069	7659	5612
Ústí nad Orlicí	5600	4038	11570	8054
Rok 2008	Počet příjezdů hostů	Z toho rezidenti	Počet přenocování	Z toho rezidenti
Česká Třebová	2417	1399	5272	3275
Ústí nad Orlicí	6998	4321	15950	8159
Rok 2007	Počet příjezdů hostů	Z toho rezidenti	Počet přenocování	Z toho rezidenti
Česká Třebová	7148	5673	11014	8224
Ústí nad Orlicí	9199	6147	23027	13482

Zdroj: Český statistický úřad [online]. 25.5. 2010. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=CRU9020PU_OB2.72&kapitola_id=39&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=3&druh_1993370=51&cas_569064=20091231>, vlastní zpracování

Stravovací zařízení

Převážná většina stravovacích kapacit se soustřeďuje opět do Ústí nad Orlicí a České Třebové, kde si návštěvník může vybrat z řady stravovacích zařízení různé cenové kategorie a kvality. V ostatních obcích regionu není nabídka ubytovacích a stravovacích zařízení dostatečná a úroveň poskytovaných služeb v těchto zařízeních je oproti Ústí nad Orlicí a České Třebové na nižší úrovni a v některých případech neodpovídá standardní kvalitě. Velmi oblíbené stravovací zařízení je Turistická chata Hvězda na Andrlově chlumu, která se nalézá jihozápadně od města Ústí nad Orlicí v nadmořské výšce 559m. Na vrcholu

Andrlova chlumu byla postavena v roce 1996 v pořadí již třetí rozhledna, která skýtá nádherný do okolí.

Informační centra v regionu

V regionu se turistická informační centra nacházejí převážně ve městech jako je Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Lanškroun, Jablonné nad Orlicí, Letohrad, Choceň a také ve vesničce Žampach. Všechny vyjmenovaná centra poskytují shodné služby, jako jsou např. poskytování propagačních materiálů o cestovním ruchu, prodej drobných upomínkových předmětů, map a průvodců, prodej vstupenek, poskytování informačních materiálů, poskytování faxových služeb, kopírování, počítače s připojením na internet a další. Myslím si, že by se v Orlicko-Třebovském regionu mohl zvýšit počet informačních míst a center pro turisty, která by mohla být soustředěna do obcí, jako jsou České Libchavy, Dolní Dobrouč či obec Rybník.

Sportovní služby a aktivity v regionu

Nejen kultura, ale i sport, sportovní aktivity jsou nedílnou součástí života měst a obcí v mikroregionu. Nachází se zde široká základna sportovních areálů a konaných akcí. Mezi významné sportovní akce v regionu patří Skiinterkritérium- mezinárodní sjezdové závody žactva v alpském lyžování, které pořádá ski-club Ústí nad Orlicí, Rieter Cup – Mistrovství ČR mužů a žen v tenise a celostátní tenisový turnaj, O pohár starosty města Ústí nad Orlicí – mezinárodní fotbalový turnaj žactva, Ústecký desetiboj – nejstarší atletický závod v Čechách, Motoskijoring – závod seriálu Mistrovství ČR, Ústecká 21 – Mezinárodní závod automobilů do vrchu na Andrlův chlum. Pro návštěvníky regionu Orlicko-Třebovsko jsou připraveny i sportovní či adrenalinové víkendové pobyty s programem (např. Vodácký víkend na Tiché Orlici, Adrenalinový víkend, víkend v areálu aktivní turistiky CAKLE). Region Orlicko-Třebovsko z pohledu sportu, sportovního vyžití, sportovních akcí je ideální místo pro návštěvníky, kteří mají rádi aktivní dovolenou.

Kulturní a společenské akce

Pro zvyšování kulturní úrovně a potenciálu člověka je důležitá nabídka volnočasových aktivit pro rozvoj jeho osobnosti a relaxaci. K tomu slouží široká síť kulturních a sportovních zařízení a mnoho akcí pořádaných svazkem obcí Orlicko-Třebovsko.

V regionu Orlicko-Třebovsko je připraveno pro návštěvníky řada společenských a kulturních akcí po celý rok. Tyto akce se spíše odehrávají ve městech Ústí nad Orlicí a Česká Třebová. Okolní obce z hlediska kulturních a společenských akcí zaostávají. Mezi již tradiční se řadí např. Zlom vaz – přehlídka amatérských divadel, Hudební festival

Antonína Bennewitze, Kociánova houslová soutěž – mezinárodní soutěž mladých houslistů, Ústí nad Orlicí – město v pohybu – týden dobré pohody, letní městská slavnost, Týden sportu ve městě – Česká Třebová, Oustecká staročeská pouť, Přívratské vinobraní, Den regionu Orlicko-Třebovsko – ohlédnutí za činností regionu v uplynulém roce a cyklistická jízda, Jabkancová pouť – tradiční prodej specialit z brambor, Nadotek – mezinárodní filmový festival dokumentární tvorby se sociální tematikou, Ústecké Vánoce na Mírovém náměstí v Ústí nad Orlicí.

Tabulka 4 Kulturní a sportovní služby v regionu Orlicko-Třebovsko

	kino	divadlo	muzeum	knihovna	Taneční sál	koupaliště	Kr. bazén	Tělocvična	hřiště
Třebovsko	1	1	1	7	7	0	1	6	10
Orlicko	2	1	1	12	9	3	1	8	12

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.4. Atraktivita v regionu Orlicko-Třebovsko

1) Cyklo a in-line

Cyklostezka údolími Tiché Orlice a Třebovky

Cyklostezka je dlouhá celkem 40 km, vhodná pro cyklo & in line, převažuje nová konstrukce šíře 2,5 až 3 m. Větší její část je vedena nádherným údolím řeky Tiché Orlice, které je pro své přírodní krásy údolní nivou s říčními meandry a vysoko se zvedajícími skalnatými svahy vyhlášeno přírodním parkem. Na stezce se můžete pohybovat na kole, na bruslích nebo pěšky a můžete přitom navštívit zajímavosti.

Obrázek 1 Propojení měst cyklostezkami

Zdroj: *Region Orlicko-Třebovsko* [online]. 30.5. 2009. Dostupné z <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>

Cyklotrasy

Jsou vybavené informačními mapovými tabulemi, odpočívadly, lavičkami, útulnami a prolézačkami pro děti. Fyzická a technická náročnost cyklotras umožňuje cyklistické výlety rodinám s dětmi. Cyklotrasy vedou po nově zbudovaných cyklostezkách nebo málo frekventovaných silnicích 2. a 3. třídy, po zpevněných polních a lesních cestách, krásnou a klidnou krajinou Podorlicka. V regionu lze nalézt téměř 20 značených cyklotras.

2) Hippo turistika

Region Orlicko-Třebovsko je vhodným místem pro rozvoj hippo turistiky a agroturistiky. V obcích Dolní Libchavy, Ústí nad Orlicí – Kerhartice, Libchavy či Semanín lze nalézt vhodné podmínky a zařízení na hippo turistiku.

V obci Dolní Libchavy lze navštívit ranč OKLAHOMA, který nabízí:

- Putování na koních po Orlických horách
- výuka jízdy na koni a vyjížděky do přírody
- aktivity pro děti – letní tábory s koňmi v indiánském stylu s programem, který zahrnuje výcvik a jízdu na koni
- školní výlety pro dětské kolektivy (návštěva indiánské vesnice s ukázkami tradičních zvyků a řemesel, možnost účasti dětí na výrobě některých předmětů z kůže a dřeva i při indiánských hrách pod vedením instruktorů, ukázka přírodní komunikace člověka s koněm, včetně jízdy na koni)

Ranč „C“ - který nabízí jízdu na koni, pořádání libchavského rodea či honácké disciplíny, tento ranč se nachází v obci Libchavy.

3) Vodáctví

Regionem Orlicko-Třebovsko protékají dvě řeky Tichá Orlice a Třebovka, proto je tento region také vhodný pro vodní turistiku.

Tichá Orlice

Tichá Orlice je dobře dosažitelná železnicí, která vede neustále kolem řeky, a proto zahájení i ukončení plavby je všude snadné. Rovněž silnice se málokde od řeky vzdaluje. Pro jednodenní túru na řece je vhodný úsek Jablonné nad Orlicí – Ústí nad Orlicí – Choceň, pro dvoudenní Letohrad – Hradec Králové.

Sjízdnost řeky lze posoudit podle vodočtů v Dolních Libchavách a Malé Čermné. Pro jízdu z Letohradu postačuje stav 50 cm v Libchavách a 20 cm v Malé Čermné. Obtížnost v úseku Jablonné nad Orlicí – Ústí nad Orlicí je podle stupnice náročnosti WW I, tj. lehká. Charakterizuje ji pravidelná proudnice a pravidelné vlny, časté meandry s rychle tekoucí vodou, zarostlé břehy. Od jezdců se očekává znalost zpětného záběru a dobrá fyzická kondice. Vhodné jsou otevřené lodě všech typů, zajištěné proti potopení. Délka sjízdného toku je 91km.

Třebovka

Třebovka pod Českou Třebovou teče příjemným dosti zalesněným údolím. Její šířka je 4 – 6 m. Břehy jsou porostlé olšemi, průjezd bývá všude dobrý. Plavba je nenáročná, proud mírný, místy se tvoří malé peřejky. Třebovka vyžaduje mírně zvýšený stav. Pro sjízdnost

musí být min. stav na vodočtu v Hylvátech 50 cm. Třebovku sjedeme z České Třebové za 3 až 4 hodiny. Třebovka je dostupná jak po silnici, tak železnicí. Plavbu začínáme v České Třebové nebo na Lhotce, končíme v Ústí nad Orlicí nebo pokračujeme po Tiché Orlici. Délka sjízdného toku je 13km.

4) Geologické a vodní muzeum v přírodě

Muzeum je tvořeno systémem unikátních přírodních lokalit na Orlicko – Třebovsku, přístupných na kole, pěšky nebo autem. Na informačních tabulích s názornými texty a schémata jsou popsány skalní útvary, horninové zlomy, říční meandry, prameny nebo vyhlídková místa na zdejší velice zajímavou geologickou stavbu a terénní reliéf. Kdysi zde bylo docela „živo“ a region se může pochlubit i ukázkou Grand kaňonu v menším vydání. Cílem projektu je vytvoření atraktivního nevšedního produktu pro turisty využívajícího geologických a vodních zajímavostí regionu, který kombinuje zajímavý obsah se vzděláváním i možností sportovního vyžití.

Na území Regionu Orlicko - Třebovsko bylo instalováno celkem 15 naučných tabulí, situovaných v místech významných geologických či vodních jevů. Kromě geologické časomíry, znázorňující historický vývoj Země, je hlavní náplní naučných tabulí popis konkrétního geologického nebo vodního jevu, který lze na lokalitě ukázat, doprovázený názornými perokresbami či grafy. Abstrakt je vyhotoven v jazyce anglickém, německém a polském. K dispozici je rovněž přehledná mapa regionu se znázorněním všech lokalit geologického a vodního muzea v přírodě a informační servis pro návštěvníky regionu Orlicko - Třebovsko.

5) Stezka smyslového vnímání

Stezka začíná v obci Rybník a vede údolím Skuhrovského potoka a Mločím dolem na hřebenovku nad Třebovskými skalními stěnami. Podává informace o místních ekosystémech, ale zejména zahrnuje i výjimečné lokality smyslového poznání (poslech hlasů lesa, hledání stop, ochutnání pramenité vody, vůně lesa, pohmat lesních hmot) nebo to můžete zkusit jako zvířata (veverka, lasička, ponrava). Stezka je přístupná i pro mentálně postižené občany a paraplegiky.

Stezka je určena pro všechny věkové kategorie a má za cíl zanechat v návštěvnických pocitech sounáležitost s přírodou a poskytnout jim některé základní informace o fungování přírody a zásazích člověka do ní (meliorace, introdukce, biokoridory). Stezka je kombinací stezky smyslového vnímání přírody a klasické naučné stezky.

6. Tipy na pěší výlety

Ke zřícenině hradu Lanšperk - Z Ústí nad Orlicí po zelené značce přes Dolní Libchavy, podél Tiché Orlice na Lanšperk, po modré přes Černovír zpět do Ústí nad Orlicí. Trasa měří přibližně 14km.

Třebovské stěny - Z Ústí nad Orlicí po žluté značce podél Knapoveckého potoka do Knapovce, přes Horní Houžovec do Třebovských stěn, po modré Třebovskými stěnami přes Dolní Houžovec k Horákové kapli, po červené přes Strážný (584 m n.m.) a letiště do Ústí nad Orlicí. Délka tohoto výletu je 21,5km.

K rozhledně na Andrlově chlumu - Z Ústí nad Orlicí po červené značce Křížovou cestou po kapličkách na Andrlův chlum (559 m n. m.), po modré zpět do Ústí nad Orlicí. Vzdálenost této trasy je 7km.

Výlet Klopoty - - po červené značce Křížovou cestou na Andrlův chlum (559 m n.m.), dále po červené přes Kerhartice do Říček a do Klopot, zpět po modré přes Kubincův kopec do Ústí - po modré značce do Říček a do Klopot, zpět po červené na Andrlův chlum, do Ústí po zelené K Zabitému a po modré Řehořovým dolem. Trasa měří 21,5km z Ústí nad Orlicí.

Výlet kolem Řetové - Ústí nad Orlicí po červené značce Křížovou cestou na Andrlův chlum, po zelené hřebenem na Kozlovec (541 m n.m.), po žluté naučnou stezkou Okolo Řetové přes Malý Přívrat, po modré přes Mandl a Řetovou Řehořovým údolím zpět do Ústí. Délka tohoto pěšího výletu je 13,5km.

Tabulka 5: Infrastruktura pro cestovní ruch na Orlicko-Třebovsku

	Česká Třebová	Ústí nad Orlicí	obce	Region
Koupaliště přírodní	0	0	3	3
Koupaliště umělé s atrakcemi	0	1	0	1
Koupaliště umělé bez atrakcí	0	0	4	4
Krytý bazén	1	1	0	2
Půjčovna kol	0	1	0	1
Půjčovna lodí	0	1	0	1
Tenisový kurt	10	10	21	41
Volejbalový kurt	14	10	15	39
Fitcentrum	3	2	1	6
Rozhledna	1	1	0	2
Naučná stezka	0	1	2	3
Rybářský revír pstruhový	1	1	1	3
Rybářský revír mimopstruhový	1	1	1	3
Prodej povolenek	1	1	1	3
Honitba s možností lovu	2	1	20	23
Kuželkové dráhy	4	1	2	7
Bowling	1	2	0	3
Minigolf	0	1	0	1
Informační středisko s jazykovými znalostmi	1	1	1	3
Sjezdovka	1	0	1	2
Škola padákového létání	0	1	0	1
Upravovaná běžecká stopa	2	1	0	3
Webová stránka	1	1	21	23
Projížďka na koních	0	2	2	4
Půjčovna aut	1	1	0	2
Směnárna	4	4	0	8
Kostel řím.kat.	1	1	22	24
Kostel evang.	3	0	0	3
Kostel jiný	2	2	0	4
Zámek, hrad, zřícenina	0	0	2	2
Jiná historická památka	16	22	20	58
Přírodní zajímavost	3	3	7	13

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 5 zobrazuje aktuální doprovodnou infrastrukturu pro cestovní ruch v Ústí nad Orlicí, České Třebové a ve zbytku obcí regionu Orlicko-Třebovsko.

4. Možnosti rozvoje cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko

Jednu ze zajímavých možností, jak zvýšit atraktivitu lokalit i regionů České republiky jak pro turisty, tak i pro stálé obyvatele a jejich aktivní životní styl, je budování cyklostezek. Stěžejním aspektem pro rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko bylo vybudování sítě cyklostezek, které byly realizovány v letech 2007-2009. Tento unikátní projekt byl nazván Aktivní turistika na Orlicko-Třebovsku – projekt desetiletí. Atraktivní cykloturistická nabídka prohloubí zájem o jednotlivé regiony v ČR a tento argument byl určujícím pro vybudování cyklostezek v regionu Orlicko-Třebovsko.

Možnosti tohoto regionu spočívají převážně v aktivním, rekreačním a sportovním rozvoji cestovního ruchu. Tento region nemůže konkurovat regionům s bohatými historickými a kulturními památkami a tradicemi. Samozřejmě i na jeho území se nacházejí význačné kulturně-historické předpoklady, ale ne v dostatečném množství, aby region mohl rozvoj cestovního ruchu soustředit pouze na tyto skutečnosti. Region Orlicko-Třebovsko nelze prozatím zařadit mezi hojně navštěvovaný mikroregion a proto se snaží cestou budování cyklostezek a rozšiřováním materiálně-technické základny (např. nově postavený sportovní hotel, zrekonstruovaná vodácká ubytovna v Cakli atd.) nalákat své návštěvníky na aktivní trávení dovolené či volného času.

Cyklostezky údolímí Tiché Orlice a Třebovky byly nominovány na dopravní stavbu, projekt a inovaci roku 2009. Důvodem této nominace je využití stávající polní a lesní cesty v příměstských oblastech. Jedinečná čtyřicetikilometrová síť cyklostezek, realizovaná a provozovaná svazkem obcí Orlicko-Třebovsko, může obstát svými technicko-ekonomickými parametry, šetrným vsazením do krajiny a především užitnými kvalitami i ve velké konkurenci skvělých miliardových staveb. Význam této investice spočívá a je potvrzen monitoringem, který udává, že stavbu využívá více než 1000 obyvatel denně. Dalším aspektem pro nominaci bylo, že cyklostezka zapadá do krajinného reliéfu.

4.1. SWOT analýza cestovního ruchu na Orlicko-Třebovsku

Tato swot analýza vychází z mého úsudku, který byl vyvozen při nastudování materiálů, které byly použity při zpracování této práce. Týká se celého regionu Orlicko-Třebovsko. Samozřejmě každá obec v regionu má trochu odlišné silné a slabé stránky a je nezbytné, aby si obce vytvářely svoji strategii a swot analýzy.

Silné stránky

- Výhodná geografická poloha mikroregionu poblíž Orlických hor
- Atraktivní krajina s možností rozvoje cestovního ruchu
- Hustá a udržovaná síť turistických a cyklistických tras (cyklostezek)
- Vhodný terén pro pěší turistiku a cykloturistiku
- Existence několika lyžařských středisek v Orlických horách a v okolních obcích (Česká Třebová, Přívrat)
- Růst počtu ubytovacích kapacit a zvyšování kvality poskytovaných služeb především ve dvou městech svazku
- Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, v letní i zimní sezóně
- Významné sportovní a společenské akce
- Kladný přístup městských orgánů k rozvoji cestovního ruchu
- Velká úspěšnost poskytnutých dotací z SROP na rozvoj cestovního ruchu
- Dobrá poloha na centrální železniční trati (Praha-Ostrava, Praha-Brno)

Slabé stránky

- Slabě využitý potenciál cestovního ruchu
- Malá cílená nabídka ucelených produktů cestovního ruchu
- Nevyhovující struktura ubytovacích a stravovacích zařízení ve většině obcí svazku
- Nedobudovaná infrastruktura – sítě informačních středisek a doplňkových služeb, nedostatečné zázemí k ubytovacím zařízením
- Nedostatečná propagace regionu v oblasti cestovního ruchu
- Nízká úroveň zaměstnanosti v cestovním ruchu
- Chybějící napojení na dálniční či rychlostní komunikaci

Příležitosti

- Rostoucí obliba cykloturistiky
- Rozvinutí potenciálu cestovního ruchu (prostřednictvím cyklostezek, cyklotras, singl treku)

- Koncepční řešení rozvoje cestovního ruchu s provázanou nabídkou přírodních a kulturních aktivit
- Rozšíření nabídky zimních středisek i pro letní sezónu (např. lanový park, tenisové kurty apod.)
- Celoroční využití ubytovacích kapacit v turistických centrech
- Využití historického a kulturního potenciálu obcí v mikroregionu pro rozvoj cestovního ruchu

Hrozby

- Nezájem turistů může snížit tržní postavení mikroregionu
- Vysoká konkurence v oblasti cestovního ruchu
- Nedostatek kvalifikovaných pracovníků v oblasti cestovního ruchu (např. manažeři pro cestovní ruch, průvodci, instruktoři)
- Nedostatečná doprovodná infrastruktura v okolních obcích (např. hřiště, sportovní areály, koupaliště apod.)

Z provedené SWOT analýzy vyplývá, že region Orlicko-Třebovsko disponuje dostatečným přírodním potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu, je vhodným a atraktivním regionem pro rozvoj cykloturistiky a aktivně rekreačního cestovního ruchu v letním i zimním období. Záporným jevem v tomto regionu nedostatečná doprovodná infrastruktura v okolních obcích a také chybějící kvalifikovaní pracovníci v oblasti cestovního ruchu.

4.2. Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko

Rekreace a cestovní ruch představují pro mikroregion Orlicko-Třebovsko významný potenciál. Vzhledem k poloze mikroregionu v blízkosti Orlických hor a čisté a krásné nedotčené přírodě, jsou zde předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, cyklo a poznávací turistiky během celého roku.

V zimě mohou návštěvníci využívat několika lyžařských středisek a v létě jsou zde ideální podmínky pro pěší a cyklo turistiku. V regionu se nachází také relativní množství historických památek, které mohou návštěvníka zaujmout. Silnou stránkou je hustá síť dobře značených turistických tras a cyklostezek s napojením do ostatních lokalit. Aby mohl být potenciál plně využit, je nutné nestále doplňovat v území infrastrukturu cestovního ruchu, jedná se zejména o vybudování parkovišť, sociálního zázemí, modernizaci současných a výstavbu nových ubytovacích kapacit, hřišť apod.

S rozvojem cestovního ruchu mohou vzniknout nové pracovní příležitosti v jednotlivých zařízeních a zvýšit příjmy do obecních pokladen. Dalším návrhem by mohlo být vytvoření ucelené regionální nabídky všech produktů cestovního ruchu, kterou by obce mohly propagovat na svých internetových stránkách nebo tištěných mediích a tím zvyšovat návštěvnost regionu.

Region Orlicko-Třebovsko se skládá ze 3 měst a 21 obcí. Je zřejmé, že rozvoj cestovního ruchu je spíše soustředěn do dvou největších měst mikroregionu a to Ústí nad Orlicí a České Třebové a jejich nejbližšího okolí, kde lze nalézt vhodné stravovací a ubytovací kapacity, lze navštívit kulturní, společenské a sportovní akce během celého roku, sportovní areály (Peklák, Cakle) a další služby. V ostatních obcích regionu se cestovní ruch spíše zatím pomalými kroky rozvíjí a nedosahuje úrovně (co se týká ubytovacích a stravovacích zařízení, doprovodné infrastruktury apod.), potřebné pro přilákání návštěvníků.

Region Orlicko-Třebovsko je prezentován jako mikroregion, ve kterém lze strávit aktivní dovolenou. V regionu lze nalézt vyznačené cyklotrasy, rozmístěná odpočívadla, lavičky, útulny, informační mapové tabule, lokality naučných stezek Geologického a vodního muzea v přírodě a stezky smyslového vnímání údolím Skuhrovského potoka. Za vrchol dosavadní činnosti regionu lze označit vybudování sítě cyklostezek údolními řek Tiché Orlice a Třebovky. Cyklostezka je dlouhá celkem 40km, převažuje nová konstrukce šíře 2,5 až 3m. Na stezce se můžete pohybovat na kole, na bruslích nebo pěšky. Tyto a další možnosti strávení volného času či dovolené mají přispívat ke zvyšování cestovního ruchu v regionu.

Region Orlicko-Třebovsko je ideálním místem pro rodinou aktivní dovolenou. Jsou zde výborné cyklistické terény, lezecké příležitosti na cvičné lezecké stěně nebo v lanovém parku. Tichá Orlice umožňuje vodáckou turistiku. V regionu lze navštívit mnoho turistických zajímavostí, hrady Lanšperk, Žampach nebo Brandýs nad Orlicí, jsou to již pouze zříceniny hradů, ale jejich návštěva je o to větším dobrodružným a romantickým zážitkem. Součástí kopcovité krajiny jsou také dvě rozhledny – na Andrlově chlumu (559 m n.m.) a na Kozlovském kopci (603 m n.m.), na hradu Lanšperk je umístěna vyhlídková plošina.

Z kulturních zajímavostí stojí za to vidět nejstarší stavbu východních Čech románskou rotundu sv. Kateřiny v České Třebové a funkcionalistickou budovu Roškotově divadla v Ústí nad Orlicí z roku 1936, jejímž autorem je architekt Kamil Roškot.

Region, především města Ústí nad orlicí a Česká Třebová, nabízí také dobré ubytovací a stravovací zázemí a velmi dobrou doprovodnou infrastrukturu (kryté bazény, sportovní zařízení). V okolních obcích je tato doprovodná úroveň na nízké úrovni.

Dlouhodobým cílem je vytvořit kvalitní nabídku pro turisty a oslovit obyvatele regionu k aktivní tvorbě nových služeb pro turisty (ubytování, stravování, půjčovny a servis sportovních potřeb apod.)

4.3. Vybrané projekty pro rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko

Možnosti pro rozvoj cestovního ruchu, které byly vybrány do následujícího přehledu vznikly v nedávné době v regionu Orlicko-Třebovsko a měly by tento region oživit v oblasti turistiky a zlepšit životní podmínky místních obyvatel.

4.3.1. Cyklokomunikace údolím řek Tiché Orlice a Třebovky

Stěžejní alternativa, jak rozvinout cestovní ruch v regionu Orlicko-Třebovsko spočívá v nově vybudovaných cyklostezkách, které se v tomto regionu nacházejí.

Projekt cyklokomunikací, jehož investorem je svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko, je umístěn do Pardubického kraje, NUTS II Severovýchod. Jedná se o národní projekt na zlepšení infrastruktury pro cestovní ruch, který získal dotaci 65 mil. Kč ze strukturálních fondů EU (program SROP-Společný regionální operační program) a významnou dotaci Pardubického kraje (7,7 mil. Kč na 1. etapu projektu). Spolufinancující partneři tohoto projektu byli města Ústí n.O., Česká Třebová, Letohrad, Choceň, Brandýs n.O. a obce Dlouhá Třebová, Libchavy, Dolní Dobrouč, Hnátnice a Orlické Podhůří, OKČT Horal. Celkový rozpočet činil 113mil. Kč.²⁵

Cyklostezky měří celkem 40 km a vedou nádherným údolím Tiché Orlice a Třebovky, mimo silniční provoz s kvalitním živičným povrchem, vhodným také i pro kolečkové brusle. Stezky vycházejí z Ústí nad Orlicí na tři strany: do Letohradu, do České Třebové a do Chocně.²⁶

²⁵ Zpracováno dle: Projektová dokumentace. Ústí nad Orlicí: OHGS, s.r.o., 2010

²⁶ Zpracováno dle: Projektová dokumentace. Ústí nad Orlicí: OHGS, s.r.o., 2010

Obrázek 2 Cyklostezky v regionu Orlicko-Třebovsko

Zdroj: *Region Orlicko-Třebovsko* [online]. 30.5. 2009. Dostupné z <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>

Cyklostezkami byla vytvořena v regionu unikátní infrastruktura pro aktivní rekreaci, zvláště pro cykloturistiku a kolečkové bruslení. Vybudováním takovéto unikátní sítě cyklostezek lze předpokládat, že dojde k mnoha pozitivním dopadům.

Přínosy cyklostezek pro region Orlicko-Třebovsko:

- zvýšení návštěvnosti regionu
- zvýšení zaměstnanosti
- zvýšení tržeb ve službách
- bezpečné zajištění cyklistické dopravy mezi obcemi lidnatého spádového regionu s 85 tisíci obyvateli za běžnými záležitostmi (dojíždění do škol, na úřady, za zábavou atd.)
- zlepšení životních podmínek v regionu pro místní občany především v oblasti propustnosti území a bezpečnosti provozu.
- zvýšení bezpečnosti silniční dopravy v daném území

Tabulka 6: Základní informace o cyklostezkách

Cyklostezka Ústí n./Orl. - Letohrad	Délka 15 km	Převažuje nová konstrukce šíře 2,5-3 m	Vhodná pro cyklo a in-line	Rok výstavby 2007
Cyklostezka Ústí n. Orl. – Česká Třebová	Délka 10 km	Větší měrou využívá nefrekventované místní komunikace	Vhodná pro cyklo	Rok výstavby 2007-2008
Cyklostezka Ústí n.Orl. - Choceň	Délka 15 km	Převažuje nová konstrukce a rekonstrukce	Vhodná pro cyklo a in-line	Rok výstavby 2007-2009

Zdroj: Region Orlicko-Třebovsko [online]. 30.5. 2009. Dostupné na WWW:
<<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>

4.3.2. Monitoring na cyklostezkách

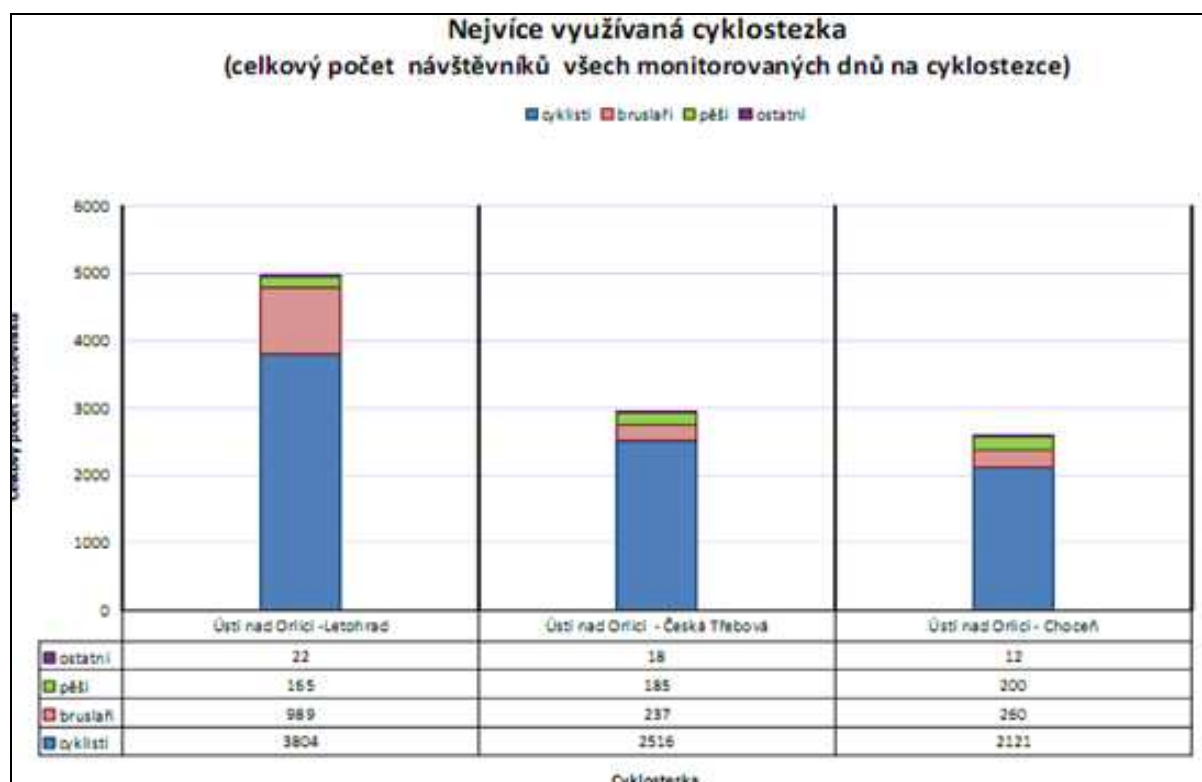
V roce 2008 proběhl na nově vybudovaných cyklostezkách Ústí nad Orlicí-Letohrad, Ústí nad Orlicí-Česká Třebová a Ústí nad Orlicí-Choceň monitoring návštěvnosti a využití cyklostezek. Monitoring byl uskutečněn ve vybrané dny. Monitoring se např. zaměřil na tyto skutečnosti:

Nejvíce využívaná cyklostezka

Nejvíce využívanou cyklostezkou ve všech společných monitorovaných dnech se stala jednoznačně cyklostezka Ústí nad Orlicí – Letohrad. Může to být způsobeno tím, že tato cyklostezka je blíž k centru města Ústí nad Orlicí než zbývající cyklostezky a možná také tím, že na trase se nachází větší počet občerstvovacích stánků či zařízení. Na druhou stranu tato cyklostezka dle mého názoru nezaujme výraznými přírodními krásami jako cyklostezka Ústí nad Orlicí – Choceň.

Po sečtení všech návštěvníků ve všech společných monitorovaných dnech navštívilo cyklostezku Ústí nad Orlicí – Letohrad celkem 4980 návštěvníků, cyklostezku Ústí nad Orlicí – Česká Třebová celkem 2956 návštěvníků a cyklostezku Ústí nad Orlicí – Choceň celkem 2593 návštěvníků. Rozdíl mezi první nejvíce využívanou cyklostezkou a druhou nejvíce využívanou cyklostezkou je 2024 návštěvníků.

Graf 3 Nejvíce využívaná cyklostezka

Zdroj: *Region Orlicko-Třebovsko* [online]. 30.5. 2009. Dostupné na WWW: <http://www.orlicko-trebovsko.cz/>

Graf 2 zobrazuje celkové využití všech tří cyklostezek za všechny monitorované dny dohromady. Graf 2 je rozdělen do 3 sloupců, z nichž každý znázorňuje jednu cyklostezku a jehož výše značí celkovou návštěvnost. Každý sloupec je ještě rozdělen pro přibližný přehled na využití kategorie – cyklisté, bruslaři, pěší a ostatní.

Nejvíce cyklistů bylo zaznamenáno na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Letohrad a to 3804. Nejvíce in-line bruslařů bylo zaznamenáno na cyklostezce Ústí nad Orlicí-Letohrad a to 989. Nejvíce pěších bylo monitorováno na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Choceň, bylo naměřeno rovných 200 pěších.

Největší počet návštěvníků na jednotlivých cyklostezkách v monitorovací dny

Na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Česká Třebová dne 8.5. 2008 – 1351 návštěvníků

Na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Choceň dne 10.5. 2008 – 1148 návštěvníků

Na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Letohrad dne 16.9. 2008 – 3612 návštěvníků

Graf 4 Návštěvnost cyklostezek v regionu Orlicko-Třebovsko

Zdroj: Region Orlicko-Třebovsko [online]. 30.5. 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>, vlastní zpracování

Graf 4 zobrazuje nejvyšší počet návštěvníků, kteří byli zaznamenáni na cyklostezkách ve sledované dny. Je zřejmé, že největší počet návštěvníků byl zaznamenán na cyklostezce Ústí nad Orlicí-Letohrad a to 3612.

Největší zastoupení cyklo, bruslařů a pěších na cyklostezkách v monitorovacích dnech

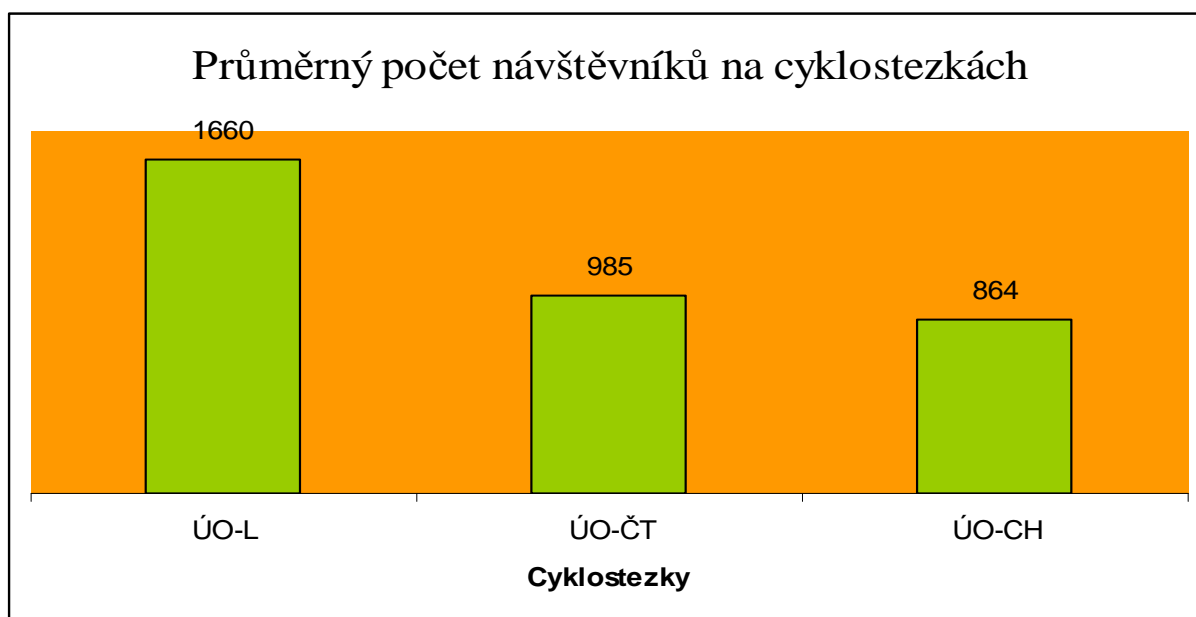
Nejvíce bruslařů za den bylo zaznamenáno dne 8.5. 2008 na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Letohrad. Celkem 526 návštěvníků na in-line bruslích.

Kategorie pěších rovněž nejvíce navštívila cyklostezku Ústí nad Orlicí – Letohrad dne 16.9. 2008 a to počtem 112 návštěvníků.

Nejvíce cyklistů za den bylo zapsáno dne 16.9. 2008 a to celkem 3011 na cyklostezce Ústí nad Orlicí – Letohrad.

Nejpočetnější kategorií na cyklostezkách jsou jednoznačně cyklisté, následují in-line bruslaři a pěší.

Graf 5 Průměrná návštěvnost na cyklostezkách v roce 2008

Zdroj: Region Orlicko-Třebovsko [online]. 30.5. 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>, vlastní zpracování

Z grafu 5 je patrné, že nejvyšší průměrný počet návštěvníků byl zaznamenán na cyklostezce Ústí nad Orlicí-Letohrad s 1660 návštěvníky. Následovala cyklostezka Ústí nad Orlicí-Česká Třebová s 985 návštěvníky. Nejmenší průměrný počet návštěvníků a to 864 byl naměřen na cyklostezce Ústí nad Orlicí-Choceň.

Z monitoringu jednoznačně vyplývá, že cyklostezky v regionu Orlicko-Třebovsko jsou dostatečně frekventované a využívané návštěvníky. Bezpochyby bylo správným krokem realizovat tento projekt, který jistě tento region zviditelní a bude perspektivním přínosem pro jeho rozvoj v cestovním ruchu nejen pro turisty, ale i pro místní obyvatele.

Z mého pohledu je nejzajímavější a nejkrásnější projížďka cyklostezkou Ústí nad Orlicí-Choceň. Tato cyklostezka je nejvíce zasazena do přírodní krajiny a poskytuje možnost jak aktivního vyžití, tak i relaxace. Z monitoringu vyplynulo, že je nejméně navštěvovaná. Možná je to tím, že tato cyklostezka je nejvíce vzdálena od centra Ústí nad Orlicí a na trase je nejméně občerstvovacích zařízení.

4.3.3. Areál aktivní turistiky – vodácké tábořiště Cakle

Další alternativou pro rozvoj aktivního rekreačního cestovního ruchu je Areál aktivní turistiky – vodácké tábořiště Cakle. Areál byl zbudován v roce 2007 a neustále rozšiřuje svoji nabídku služeb k aktivnímu trávení volného času. Nedávno v areálu vznikla cvičná lezecká stěna, lanová Tarzanova dráha pro děti i drsná dráha pro dospělé.

Vodácké tábořiště Cakle se může prezentovat splutím málo známých horních úseků Tiché Orlice. Tábořiště leží v bezprostřední blízkosti cyklostezky a bruslařské dráhy údolím Tiché Orlice. Součástí areálu je půjčovna lodí, vodáckého vybavení, sportovních a horolezeckých potřeb. Oblíbeným programem je vodácký víkend na Tiché Orlici – sjíždění atraktivních úseků Tiché Orlice s přírodními meandry s doplňkovým variabilním programem (in-line, cykloturistika, horolezectví, koně, hrady, piknik či rožnění). V areálu se nachází také turistická ubytovna, celková kapacita ubytovny je 11 lůžek, 3xtřílůžkové pokoje+1x dvoulůžkový pokoj. Vodácké tábořiště Cakle nabízí turistický, přírodní a sportovní styl.

4.3.4. Ski areál Peklák

Další možnost rozvinutí cestovního ruchu spočívá v zimním období. I v tomto ohledu má region Orlicko-Třebovsko, co nabídnout. Je to Ski-areál Peklák ve městě Česká Třebová, který byl zbudován v roce 2008 a následně zmiňován ski areál Přívrat.

Ski areál Peklák leží na západním okraji města Česká Třebová v Orlických horách v nadmořské výšce 395-545 metrů. Areál obsahuje červenou sjezdovku, což znamená střední obtížnost. Sjezdovka je dlouhá 800 metrů a její převýšení činí 150 metrů. Svah je strojově upravovaný a plně vybavený umělým zasněživáním, o které se stará 6 zasněžovacích tyčí a 2 sněžná děla. Sjezdovka je osvětlena z 24 míst, což umožňuje velmi kvalitní večerní lyžování pro všechny návštěvníky střediska. Ve ski areálu je také půjčovna lyží a skiservis. Dopravu zajišťuje kotvový vlek o rychlosti 3,5 metru za sekundu a o kapacitě 1200 osob za hodinu. Součástí Pekláku je i snowpark. Středisko díky své poloze je velmi dobře dostupné vlakem, autobusem a samozřejmě i automobilem. Kapacita parkoviště je 250 vozidel a parkování je poskytováno zdarma.²⁷

Přínosy nově zbudovaného ski areálu Peklák vidím např. zvýšení příjmů do obecní pokladny, nárůst návštěvnosti České Třebové a regionu, vytvoření nových pracovních míst, příznivé sportovní vyžití i pro rodiny s dětmi i náročnější lyžaře.

Projekt „Rekreační a sportovní středisko Regionu Orlicko-Třebovsko: Sjezdový areál Peklák“, byl financován za spoluúčasti strukturálních fondů EU SROP, Pardubického kraje a města Česká Třebová.

²⁷ Zpracováno dle: Ski areál Peklák [online]. 2009. [citace 19.6. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.peklak/?page_id=136>

4.3.5. Ski areál Přívrat

Potenciál v rozvinutí cestovního ruchu v zimním období především pro rodiny s dětmi lze spatřovat ve ski areálu v obci Přívrat.

Ski areál se nachází v obci přívrat v předhůří Orlických hor v nadmořské výšce 450-510 m, cca 6 km od České Třebové. Je to malý ski areál, který je vhodný pro děti a začátečníky. V areálu se nachází 3 sjezdovky, 1 červená sjezdovka a 2 modré. Délka tratí se pohybuje od 330m do 500m. Převýšení sjezdových tratí je 62m. Přepravní kapacita lyžařského vleku Poma je 900 osob/hod. Ve ski areálu je možnost večerního lyžování, jsou zde strojově upravované tratě a parkoviště je cca 60 metrů od vleku zdarma. Výhodou tohoto areálu je, že je vhodný pro rodiny s dětmi a začátečníky a cena jízdenek je oproti velkým lyžařským areálům rozhodně přívětivější.²⁸

Možnosti rozvoje cestovního ruchu regionu Orlicko-Třebovsko spočívají především v rozvíjení aktivního rekreačního cestovního ruchu jak v letním tak v zimním období, což vyplývá z uvedených možností, které byly vybrány jako stěžejní pro rozvoj cestovního ruchu v tomto regionu. Toto si také dobrovolný svazek regionu Orlicko-Třebovsko uvědomuje a i nadále pokračuje v rozvíjení tohoto druhu cestovního ruchu.

4.4. Vyhodnocení stavu cestovního ruchu v Orlicko-Třebovském regionu

Region Orlicko-Třebovsko se nachází v Pardubickém kraji, který patří mezi kraje s nejnižší turistickou návštěvností. Region Orlicko-Třebovsko nemá prozatím dostatečně rozvinutý cestovní ruch. Ale v posledních letech došlo v tomto regionu k výraznému zlepšení podmínek pro rozvoj cestovního ruchu, ať se již jedná o vybudování sítí cyklostezek, doprovodné infrastruktury či nově postavených a zrekonstruovaných ubytovacích a stravovacích zařízení. K těmto pozitivním skutečnostem došlo pouze v městech Ústí nad Orlicí, Česká Třebová. V okolních obcích, které do svazku patří, nejsou bohužel podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, co se týká ubytovacích, stravovacích kapacit a doprovodné infrastruktury, na vyhovující úrovni.

V současné době stále více nabývají na popularitě aktivní způsoby trávení volného času (kultura, kulturní akce, sport atd.) a právě tímto směrem se region Orlicko-Třebovsko ubírá. Region Orlicko-Třebovsko je prezentován jako region pro rekreačně-aktivní trávení dovolené a volného času. Je zde snaha přilákat návštěvníky především na strávení aktivní

²⁸ Zpracováno dle: Ski Přívrat [online]. 2010. [citace 19.6. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.ski-privrat.cz/?zimni_provoz=1&lang=cz>

a sportovní dovolené. V letech 2007-2009 došlo k vybudování unikátní sítě cyklostezek údolím Tiché Orlice a Třebovky, které propojuje 3 větší města v regionu Orlicko-Třebovsko (Ústí nad Orlicí, Letohrad a Česká Třebová). Síť cyklostezek měří 40 km. Orlicko-Třebovský region je lákavý především podmínkami pro pěší a cyklo turistiku. Celá oblast je protnuta hustými sítěmi dobře značených turistických tras různé obtížnosti a cyklostezkami, které jsou napojeny do ostatních lokalit. Neustále jsou značeny nové trasy. V regionu je bohatá kulturní a sportovní základna

Region je i vhodnou destinací pro vodní turistiku. Toto umožňují řeky Tichá Orlice a Třebovka. I v zimním období má také region Orlicko-Třebovsko svým návštěvníkům, co nabídnout. Nacházejí se zde 2 Ski areály: v České Třebové a v Přívratě. Tento region disponuje relativně bohatým územím na přírodní krásy, které jsou důležité pro rozvoj cestovního ruchu. Má v sobě velký dosud ne zcela využívaný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. V regionu jsou dobré podmínky pro letní i zimní rekreaci a turistiku. Značnou výhodou tohoto regionu je, že 2 města (Ústí nad Orlicí, Česká Třebová), která do svazku patří, leží na hlavní železniční trati, což znamená dobrou železniční dostupnost do regionu. Česká Třebová je dokonce významný železniční uzel. Naopak silniční spojení je komplikovanější, jelikož územím Orlicka a Třebovska neprochází žádná významnější silniční tepna ve směru od Hradce Králové či Pardubic. Nevýhodou tohoto regionu může být relativně velká silniční vzdálenost do velkých center, jako jsou Pardubice či Hradec Králové.

Negativní dopad na rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko mohou mít nevyhovující a nedostatečné ubytovací a stravovací kapacity v obcích svazku Orlicko-Třebovsko. Dále zastaralá či vůbec neexistující doprovodná infrastruktura pro cestovní ruch. Výjimku tvoří pouze města Ústí nad Orlicí, Česká Třebová či Brandýs nad Orlicí.

Cestovní ruch v regionu Orlicko-Třebovsko lze považovat za indikované a částečně i za neutrální odvětví. Cestovní ruch je důležitým doplňkem pro rozvoj tohoto regionu a má na hospodářský a sociální rozvoj zatím jen zprostředkovaný vliv.

V regionu je bohatá kulturní a sportovní základna. Stěžejním cílem rozvoje cestovního ruchu na Orlicko-Třebovsku by mělo být přilákání více návštěvníků do regionu, prodloužení délky pobytu a opakované návraty návštěvníků do regionu Orlicko-Třebovsko. Svazek obcí regionu Orlicko-Třebovsko by měl neustále hledat nové způsoby, jak turisty a návštěvníky do regionu nalákat. Cílem regionu by mělo být vytvoření kvalitní nabídky pro turisty a oslovit obyvatele regionu k aktivní tvorbě nových služeb pro návštěvníky, kteří do regionu přijíždějí.

5. Návrhy a doporučení pro rozvoj cestovního ruchu v Orlicko-Třebovském regionu

Hlavní návrhy pro zlepšení rozvoje cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko spatřuji v těchto aspektech:

- zlepšení propagace regionu Orlicko-Třebovsko v rámci Pardubického kraje, ČR i zahraničí a s tím souvisejících služeb v oblasti cestovního ruchu
- další rozvoj a rozšiřování cyklostezek a cyklotras a služeb jako jsou např. půjčovny kol, servisy pro cyklisty apod.
- inovace stávající a budování nové doprovodné infrastruktury pro cestovní ruch
- získávání silných soukromých investorů podnikajících v oblasti cestovního ruchu, kteří vytvoří nová pracovní místa
- budování nových a rekonstrukce stávajících ubytovacích a stravovacích kapacit ve většině obcí, které do regionu Orlicko-Třebovsko náleží

V současné době je reklama a propagace jedna z důležitých součástí prosazení se na trhu ve velké konkurenci. V oblasti cestovního ruchu to platí také. Domnívám se, že region Orlicko-Třebovsko v tomto ohledu zaostává. Nedostatek, který považuji za jeden ze zásadních je nízká úroveň propagace regionu Orlicko-Třebovsko. Dle mého názoru chybí jednotný informační systém, který by návštěvníky regionu komplexně informoval o nabídce produktů cestovního ruchu, kulturních a sportovních akcích, ostatních aktivitách, které se během celého roku v regionu Orlicko-Třebovsko pořádají. Jednotlivé obce svazku mají své informační portály, ale informují občany vesměs o dění ve svých lokalitách. Doporučovala bych intenzivnější spolupráci všech obcí svazku na propagaci a sjednocení nabídky produktů cestovního ruchu celého regionu Orlicko-Třebovsko v rámci ČR i zahraničí.

Doporučuji častější účast regionu Orlicko-Třebovsko a jeho zastupitelů na veletrzích cestovního ruchu. Je tu výborná příležitost region zviditelnit, propagovat a dostat více do podvědomí potenciálních návštěvníků.

Region Orlicko-Třebovsko by se měl i nadále soustředit na perspektivní rozvoj cyklistické infrastruktury. Rozvoj cykloturistiky je trendem dnešní doby. Region Orlicko-Třebovsko by měl pokračovat v projektování dalších navazujících tras cyklostezek, rozšiřovat

spolupráci s dalšími okolními městy (např. Potštejn, Lanškroun či Žamberk) a mikroregiony, lépe propojit systém stezek mezi svazky, zajistit komfortní průjezdy měst pro cyklisty i bruslaře a doplnit cykloturistiku o novinky.

Jako dobré řešení pro další rozvoj cykloturistiky bych viděla návaznost cyklostezky ze Žamberka do Potštejna a následně cyklostezku z Potštejna do Ústí nad Orlicí s vazbami na okolní turistické cíle jako např. hrad Litice, hrad Potštejn, tábořiště Vochtánka, které se nachází v malebném Anenském údolí, kterým protéká Divoká Orlice. Tím by byl vytvořen unikátní 60 km dlouhý okruh, na který by navazovala síť ostatních cyklostezek v regionu. Vybudováním takovéto jedinečné sítě cyklostezek lze předpokládat, že dojde k mnoha pozitivním dopadům jak pro návštěvníky regionu, tak i pro místní obyvatele.

Další možností rozvoje cykloturistiky je doplnění o novinky např. terénní singltreky, což jsou úzké přírodní stezky, které jsou zasazeny do přírodního prostředí. Pro tyto singltreky se nejlépe hodí členitý mírně kopcovitý terén v Třebovských stěn, Andrlova chlumu či v okolí obce Skuhrov. Tento způsob jízdy na kole je bezpečný, zábavný a k přírodě velmi šetrný a domnívám se, že území regionu Orlicko-Třebovsko je vhodným místem pro tento druh cykloturistiky. Tímto může být vytvořen region, který může nabídnout nevšední produkt cestovního ruchu, a který může konkurovat v tomto směru dalším oblastem zaměřujícím se na tento druh cestovního ruchu. Dále by se měly doplnit především služby pro cykloturisty jako je např. půjčovna kol a in-line bruslí, servis pro cykloturisty, které jednoznačně v regionu chybí. Tyto zařízení by se měly nacházet v blízkosti vlakových nádraží v Ústí nad Orlicí či České Třebové.

Ve dvou největších městech regionu Ústí nad Orlicí a Česká Třebová rozvinutá doprovodná infrastruktura pro cestovní ruch existuje a neustále se zlepšuje, ovšem myslím si, že problémem stále zůstává kvalita a nedostatečná inovace doprovodné infrastruktury (jako jsou např. dětská hřiště, tenisové kurty, koupaliště, minigolf atd.) v některých obcích svazku. Ve většině obcí, které do svazku Orlicko-Třebovsko patří a nacházejí se v blízkosti cyklostezek např. Přívrat, České Libchavy, Dlouhá Třebová, Dolní Dobrouč, Sloupnice-chybí komplexní řešení infrastruktury, která by byla cíleně orientovaná na návštěvníky, kteří do regionu Orlicko-Třebovsko přijíždí za aktivně strávenou dovolenou či odpočinkem. Doporučovala bych vybudovat lanová centra, loděnice, golfová odpaliště či golfová hřiště a další moderní aktivity, po kterých je poptávka. V souvislosti s tím by se měla rozšířit nabídka kulturních a společenských akcí (např. hudební koncerty a festivaly, vinobraní, taneční zábavy). Tyto skutečnosti by mohly vést ke zvýšení atraktivity území pro návštěvníky

regionu Orlicko-Třebovsko. Jinak tyto malé obce nemohou obstát v konkurenci měst, které do svazku patří a kde je především rozvíjen cestovní ruch. Jako příklad bych uvedla malé městečko Brandýs nad Orlicí, které má výborné dispozice stát se významným turistickým centrem v regionu Orlicko-Třebovsko. Městečkem prochází hlavní cyklostezka z Ústí nad Orlicí do Chocně a nachází se v údolí řeky Tiché Orlice. Brandýs nad Orlicí je také dobře dostupný, neboť jím prochází hlavní železniční koridor (Praha-Ostrava). Okolní přírodní krásy jsou velkou výhodou a lákadlem tohoto městečka. Navíc je Brandýs nad Orlicí malé lázeňské město s tradicí. Bohužel, si myslím, že zatím Brandýs nad Orlicí nevyužívá svůj potenciál pro rozvoj cestovního ruchu naplno. Doporučila bych především intenzivnější rozvíjení lázeňství např. zavedení nových léčebných procedur, rozšíření ubytovacích kapacit. Dále bych doporučila zřídit kvalitní loděnici s půjčovnou loděk, půjčovnu kol a inline bruslí v prostorách vlakového nádraží, rekonstrukci koupaliště a zřízení minigolfu. Určitě by stálo za zamýšlení výstavba golfového areálu, který regionu schází. V návaznosti na tento rozvoj by se nemělo zapomínat na vytvoření celkových ubytovacích kapacit ve městě.

Obce by se měly zaměřit nejen na získávání dotací z fondů EU, ale také na přilákání soukromých investorů, kteří vytvoří nová pracovní místa a mohou pomoci v rozvoji cestovního ruchu. Doporučila bych, aby si každá jednotlivá obec zvlášť nebo s několika dalšími obcemi vytvořily strategický plán pobídek, který by vycházel vstříc soukromým investorům a usnadňoval jim začátek podnikání v regionu. Například to velmi dobře zvládá obec Hnátnice, kde strojírenská společnost RIETR, která sídlí v nedalekém městě Ústí nad Orlicí, zde provozuje malé golfové odpaliště s hotelovým komplexem a wellness centrem. Dle mého názoru v regionu schází kvalifikovaní pracovníci, kteří by se aktivně podíleli na rozvoji odvětví cestovního ruchu. Region Orlicko-Třebovsko by se měl zaměřit na zvyšování zaměstnanosti v odvětví cestovního ruchu, disponovat kvalifikovanými pracovníky, kteří budou schopni region prezentovat na výborné úrovni a umět jednotně region propagovat. Dlouhodobě je nutné sladit zájmy všech subjektů v okolí, kteří se podílí na rozvoji cestovního ruchu se zájmy ochrany přírody a krajiny.

Trvalým nedostatkem je nízká a málo kvalitní úroveň ubytovacích a stravovacích kapacit v obcích regionu Orlicko-Třebovsko. Tyto předpoklady v obcích jednoznačně chybí a v některých obcích nedosahují standardní úrovně a kvality. Některé kapacity rovněž nenabízí pobyty v lokalitách mimo turistickou sezónu. Například v obci České Libchavy by mohl vzniknout penzion pro cyklisty. Jelikož České Libchavy se svojí výhodnou polohou,

leží severozápadně od města Ústí nad Orlicí, jsou ideálním místem na výlety do okolí (nedaleko se nachází hrad Litice) a je to vhodná oblast pro milovníky cykloturistiky. Navíc by touto obcí mohla vést cyklostezka Ústí nad Orlicí do Potštejna. Další penzion pro cyklisty by mohl vzniknout v obci Dolní Dobrouč, která se nachází nedaleko cyklostezky z Ústí nad Orlicí do Letohradu. Z monitoringu vyplynulo, že tato cyklostezka je nejvíce frekventovaná, takže se domnívám, že takovýto penzion by v této obci mohl jednoznačně vzniknout. Zvýšení kapacity ubytovacích zařízení i kvality a rozmanitosti jejich nabídky lze považovat za nezbytný předpoklad zvýšení atraktivity prostoru pro cestovní ruch. Mohlo by dojít k vytvoření sítě partnerů, kteří budou poskytovat příslušné služby (ubytování, stravování, půjčovny, instruktoři).

6. Závěr práce

Tato diplomová práce se zabývá rozvojovým potenciálem cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko.

Cílem práce je prozkoumání aktuálního stavu cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko. Je zde zhodnocen potenciál cestovního ruchu v regionu a jsou zde navržena možná doporučení pro další rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko.

Region Orlicko-Třebovsko se nalézá v Pardubickém kraji, který patří mezi kraje s nejnižší turistickou návštěvností. Skládá se ze 3 měst a 19 obcí, kde žije přibližně 50 000 tisíc obyvatel. Je regionem venkovského charakteru přilehlého ke dvěma výrazným městům Ústí nad Orlicí a České Třebové. Region vznikl v roce 1999 a již od svého založení se věnuje rozvoji cestovního ruchu.

Region Orlicko-Třebovsko je prezentován jako mikroregion, ve kterém lze strávit aktivní dovolenou. V regionu lze nalézt vyznačené cyklostezky, cyklotrasy, lokality naučných stezek Geologického a vodního muzea v přírodě, stezky smyslového vnímání údolím Skuhrovského potoka, sportovní haly, sjezdovky atd. Vlastní území regionu je zajímavou příležitostí pro individuální resp. rodinnou rekreaci, rozvoj cykloturistiky, agroturistiky, vodních sportů (Tichá Orlice) a kulturně poznávacích aktivit.

Cestovního ruchu je spíše soustředěn do dvou největších měst mikroregionu a to Ústí nad Orlicí a České Třebové a jejich nejbližšího okolí, kde lze nalézt vhodné stravovací a ubytovací kapacity, lze navštívit mnoho kulturních, společenských a sportovních akcí během celého roku, sportovní areály (Peklák, Cakle) a další služby. Stav a úroveň sportovní doprovodné infrastruktury v Ústí nad Orlicí a České Třebové lze hodnotit příznivě. V ostatních obcích regionu Orlicko-Třebovsko je dostatečný potenciál pro cestovní ruch, ale v současné době spíše zatím cestovní ruch pomalými kroky rozvíjí a nedosahuje úrovně (co se týká ubytovacích a stravovacích zařízení, doprovodné infrastruktury apod.), potřebné pro růst počtu návštěvníků. Zvýšení kapacity ubytovacích zařízení i kvality a rozmanitosti jejich nabídky lze považovat za nezbytný předpoklad zvýšení atraktivity prostoru pro cestovní ruch.

Dle mého přesvědčení v regionu chybí půjčovny kol, servisy pro cyklisty, což lze považovat vzhledem k rozmachu cykloturistiky, výstavbě sítí cyklostezek za značný handicap a zároveň výzvu k využití této příležitosti. Rovněž nedostatek vybavení některými moderními typy sportovišť (squash, minigolf) v obcích svazku Orlicko-Třebovsko. I jako nedostatečnou bych hodnotila doplňkovou infrastrukturu pro cestovní ruch v tomto regionu.

Ze získaných poznatků při zpracování této části diplomové práce předpokládám, že možnosti tohoto regionu spočívají převážně v aktivním, rekreačním a sportovním rozvoji cestovního ruchu. Tento region nemůže konkurovat regionům s bohatými historickými a kulturními památkami a tradicemi. Samozřejmě i na jeho území se nacházejí význačné kulturně-historické předpoklady, ale ne v dostatečném množství, aby region mohl rozvoj cestovního ruchu soustředit pouze na tyto skutečnosti. Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu se tedy nenachází v kulturně-historických památkách. Lze to považovat jen za zpestřující doplněk. Právě cestovní ruch považuji za základ budoucího rozvoje, vznikla by nová pracovní místa a zvýšila by se prestiž regionu v rámci Pardubického kraje i mimo něj. Předpokladem pro tento závěr je intenzivní spolupráce všech obcí svazku i mimo něj.

Velkým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu je právě již několikrát v této práci zmiňovaná síť cyklostezek, které se v regionu nacházejí. Stezky vycházejí z Ústí nad Orlicí na tři strany: do Letohradu, do České Třebové a do Chocně. Předpokládám, že tato výstavba cyklostezek dokáže tento region zviditelnit a bude pro Orlicko-Třebovsko výrazným přínosem v rozvoji cestovního ruchu, což dokládá, že projekt Cyklostezky údolními Tiché Orlice a Třebovky byly nominovány na dopravní stavbu, projekt a inovace roku 2009. Tyto cyklostezky jsou dokonalým příkladem vytvoření podmínek ke sportu bez omezení a monitoring potvrzuje jejich vysokou frekventovanost. Další rozvíjení cykloturistiky prostřednictvím výstavby cyklostezek např. z Ústí nad Orlicí do Potštejna či Králik by bylo pro rozvoj regionu Orlicko-Třebovsko velmi účelné a přínosné.

Na závěr lze konstatovat, že rozvoj cestovního ruchu v regionu Orlicko-Třebovsko je pro svazek obcí stěžejní cíl a úkol. Potenciál tohoto regionu spočívá především ve sportovně - rekreačním rozvoji cestovního ruchu. Region Orlicko-Třebovsko disponuje výbornými lokalizačními předpoklady pro rozvoj tohoto druhu cestovního ruchu. Území jako celek se vyznačuje přírodními krásami, členitostí terénu, bohatostí lesů, relativně malým narušením přírodního prostředí. Tento region je také úspěšným žadatelem a příjemcem finanční podpory ze SROP, která zajistí představuje přínos pro celý region Orlicko-Třebovsko. Rozvoj cestovního ruchu představuje také zlepšení podmínek a zvýšení životní úrovně obyvatel v regionu. Pokud bude tento region i nadále aktivní v rozvoji cestovního ruchu, může se stát velkou konkurencí v oblasti cestovního ruchu pro další mikroregiony, které se nacházejí v Pardubickém kraji i mimo něj.

Použitá literatura

Knižní zdroje:

- [1] ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. 1.vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 129s. ISBN 978-80-7395-019-4
- [2] LACINA, Karel. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. 1.vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 70s. ISBN 978-80-7194-974-9
- [3] FORET, Miroslav, FORETOVÁ, Věra. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1.vydání. Praha: Grada Publishing, 2001. 178 s. ISBN 80-247-0207-x
- [4] LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1.vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 70s. ISBN 978-80-86754-74-1
- [5] HUDEČKOVÁ, Helena, LOŠŤÁK, Michal, ŠEVČÍKOVÁ, Adéla. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1.vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2005. 193s. ISBN 80-213-1413-3
- [6] STEJSKAL, Jan, KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. 1.vydání. Praha: Portál, 2009. 216s. ISBN 978-80-7367-588-2
- [7] KIRÁL'OVÁ, Alžběta. *Marketing: destinace cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2003. 173 s. ISBN 80-86119-56-4. 2003
- [8] VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., HOLEŠINSKÁ, A., METELKOVÁ, P. *Základy cestovního ruchu*. 1. vydání. Brno : ESF MU, 2006. 121 + 13 s. ISBN 80-210-4167-6.
- [9] FRANCOVÁ, Eva. *Cestovní ruch*. 1.vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 119s. ISBN 80-244-0719-1

Internetové zdroje:

- [1] *Enviport* [online]. 2007 [citace 1.3. 2010]. Dostupné na WWW: <www.enviport.cz/udrzitelny-turismus-a-jeho-20540.aspx>
- [2] *Fondy Evropské unie* [online]. [citace 25.2. 2010]. Dostupné na WWW: <www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>
- [3] *Region Orlicko-Třebovsko* [online]. 2001-2009, [citace 30.5. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/>>
- [4] *BusinessInfo.cz* [online]. 1997-2010, [citace 28.2. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/factory-regionalniho-rozvoje-cr-kultura/1001179/46067/>>
- [5] *CzechTourism: Vytváření organizací CR v turistických regionech* [online]. 2005-2010, [citace 5.3. 2010]. Dostupné na WWW: <www.czechtourism.cz/pro-odborniky/organizace-cestovniho-ruchu/>
- [6] *Strukturální-fondy.cz* [online]. [citace 20.2. 2010]. Dostupné na WWW: <www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>
- [7] *Aktivní turistika* [online]. 2006 [citace 3.6. 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.aktivni-turistika.cz/>>
- [8] *Český statistický úřad* [online]. 2010 [citace 25.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=CRU9010PU_OB2.72&kapitola_id=39&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=4&cas_567564=2009>
- [9] *Český statistický úřad* [online]. 2010 [citace 25.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=CRU9020PU_OB2.72&kapitola_id=39&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=3&druh_1993370=51&cas_569064=20091231>
- [10] *Český statistický úřad* [online]. 2010 [citace 20.5. 2010]. Dostupné na WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/oblasti_\(nuts_2\)_a_kraje_\(nuts_3\)_ceske_republiky](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/oblasti_(nuts_2)_a_kraje_(nuts_3)_ceske_republiky)>
- [11] *CzechTourism.com* [online]. 2005-2010, [citace 26.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.czechtourism.com/miranda2/export/sites/www.czechtourism.com/cze/cz/news/men5/16_10_08_mapa1.JPG>
- [12] *KČT Horal* [online]. 2010 [citace 25.5. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.kcthoral.cz/article.asp?id=24>>
- [13] *Ski areál Peklák* [online]. 2009 [citace 22.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.peklak.cz/?page_id=328>
- [14] *České hory.cz* [online]. 1999-2010, [citace 24.5. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.ceskehory.cz/ski-areal/ski-pripravat.htm>>

[15] *Ptejte se knihovny* [online]. 2004-2010, [citace 20.2. 2010]. Dostupné na WWW: <www.ptejteseknihovny.cz/uloziste/aba001/cestovni-ruch-1>

[16] *Turistické regiony ČR* [online]. [citace 30.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.tourism.cz/mapa/mapa.phtml?id_objektu=113950>

[17] *Turistické oblasti ČR* [online]. [citace 30.5. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.oblast.cz/mapa/mapa.phtml?id=27>>

[18] *Region Orlicko-Třebovsko: O svazku obcí* [online]. 2001-2009, [citace 19.4. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.orlicko-trebovsko.cz/cz/o-svazku-obci/>>

[19] *Turistický portál České republiky: CZeCOT* [online]. [citace 25.6. 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.czecot.cz/?page=14&id=16105>>

[20] *Ski areál Peklák* [online]. 2009. [citace 19.6. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.peklak/?page_id=136>

[21] *Ski areál Peklák* [online]. 2009. [citace 19.6. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.peklak/?page_id=136>

Jiné dokumenty:

Projektová dokumentace. Ústí nad Orlicí: OHGS, s.r.o., 2010.

Strategický plán regionu Orlicko-Třebovsko, 2004.

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Charakteristické rysy „měkkého“ a „tvrdého“ turismu.....	18
Tabulka 2 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných městech regionu Orlicko-Třebovsko, 2007,2008, 2009	44
Tabulka 3Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných městech regionu Orlicko-Třebovsko, 2007,2008,2009.	44
Tabulka 4 Kulturní a sportovní služby v regionu Orlicko-Třebovsko	46
Tabulka 5: Infrastruktura pro cestovní ruch na Orlicko-Třebovsku	50
Tabulka 6: Základní informace o cyklostezkách.....	57

Seznam grafů:

Graf 1: Alokace prostředků z fondů EU v ČR pro ROP	35
Graf 2 Alokace finančních prostředků z fondů EU pro ROP na rozvoj cestovního ruchu	36
Graf 3 Nejvíce využívaná cyklostezka.....	58
Graf 4 Návštěvnost cyklostezek v regionu Orlicko-Třebovsko	59
Graf 5 Průměrná návštěvnost na cyklostezkách v roce 2008.....	60

Seznam obrázků:

Obrázek 1 Propojení měst cyklostezkami,	46
Obrázek 2 Cyklostezky v regionu Orlicko-Třebovsko	56

Seznam příloh

Příloha A. Regiony soudržnosti v ČR

Příloha B. Turistické regiony ČR

Příloha C. Turistické oblasti ČR

Příloha D. Hustota cyklotras a cyklostezek v krajích, 2008

Příloha E. Cyklostezky údolím Tiché Orlice a Třebovky

Příloha F. Vodácké tábořiště Cakle

Příloha G. Ski areál Peklák

Příloha H. Ski areál Přívrat

Seznam použitých zkratek

SROP	Společný regionální program
EU	Evropská unie
WTO	World Tourism Organization
TUT	Trvale udržitelný turismus
HDP	Hrubý domácí produkt
CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	Evropský sociální fond
EAGGF	Evropský zemědělský a podpůrný fond
NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)
KČT	Klub českých turistů

Příloha A. Regiony soudržnosti v ČR

Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky

Zdroj: Český statistický úřad [online]. [citace 20.5. 2010]. Dostupné na WWW: <
[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/oblasti_\(nuts_2\)_a_kraje_\(nuts_3\)_ceske_republiky](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/oblasti_(nuts_2)_a_kraje_(nuts_3)_ceske_republiky)>

Příloha B. Turistické regiony ČR

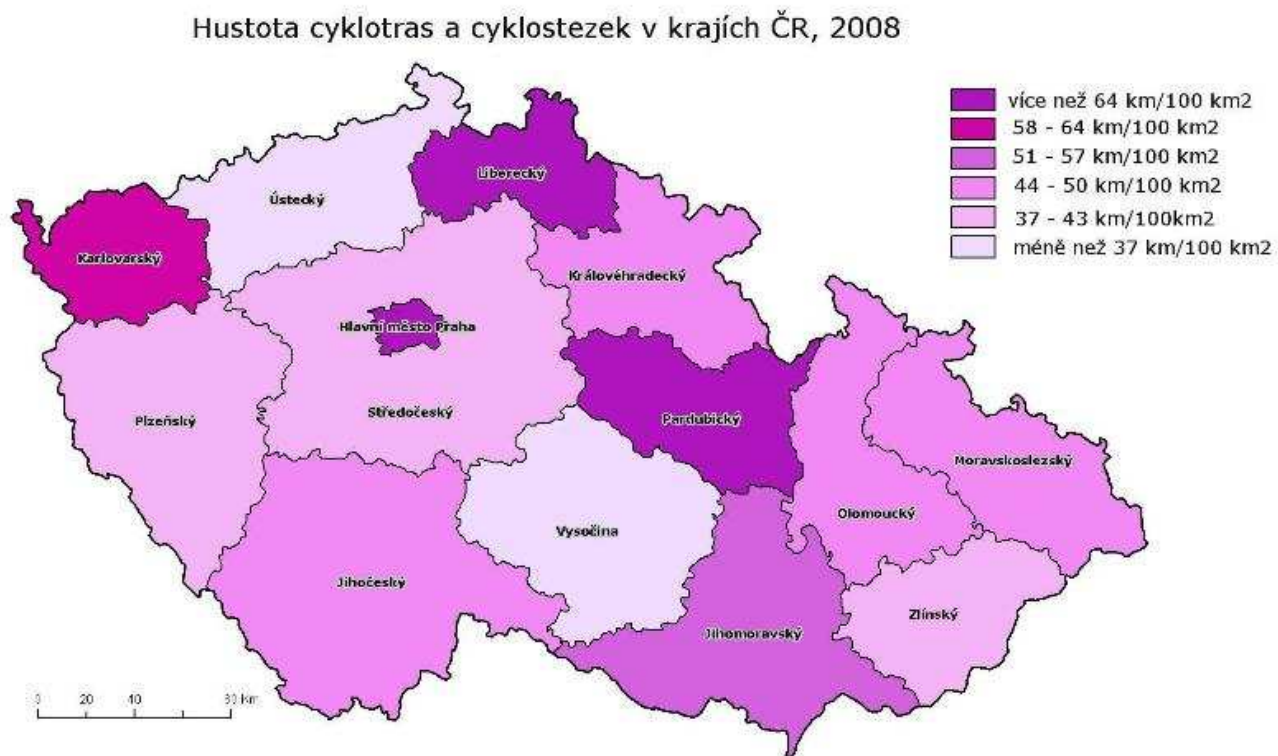
Zdroj: Turistické regiony ČR [online]. [citace 30.5. 2010]. Dostupné na WWW:
<http://www.tourism.cz/mapa/mapa.phtml?id_objektu=113950>

Příloha C. Turistické oblasti

Zdroj: Turistické oblasti ČR [online]. [citace 30.5. 2010]. Dostupné na WWW:
<http://www.oblast.cz/mapa/mapa.phtml?id=27>

Příloha D. Hustota cyklotras a cyklostezek v ČR, 2008

Zdroj: *CzechTourism.com* [online]. 2005-2010, [citace 26.5. 2010]. Dostupné na WWW: <
http://www.czechtourism.com/miranda2/export/sites/www.czechtourism.com/cze/cz/news/menu5/16_10_08_mapa1.JPG

Příloha E. Cyklostezky údolím Tiché Orlice a Třebovky

Příloha F. Vodácké tábořiště Cakle

Zdroj: *KČT Horal* [online]. 2010 [citace 25.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.kcthoral.cz/article.asp?id=24>

Příloha G. Ski areál Peklák

Zdroj: *Ski areál Peklák* [online]. 2009 [citace 22.5. 2010]. Dostupné na WWW:
<http://www.peklak.cz/?page_id=328>

Příloha H. Ski areál Přívrat

Zdroj: *České hory.cz* [online]. 1999-2010, [citace 24.5. 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskehory.cz/ski-areal/ski-privrat.htm>